

บทที่ 2

การระดมเงินนอกระบบโดยการเล่นแชร์

2.1 การระดมเงินนอกระบบในประเทศไทย

2.1.1 ความหมายของเงินนอกระบบ

การเงินนอกระบบ คือ การทำธุรกรรมทางการเงินที่ไม่อยู่ภายใต้ระบบการควบคุม กำกับดูแลของทางราชการ ไม่ว่าจะเป็ระบบสถาบันการเงิน ระบบกฎหมาย หรือระบบภาษีอากร หรือไม่ได้รับการยอมรับให้เข้ามาอยู่ในระบบอย่างเป็นทางการ หรืออาจกล่าวได้ว่าเงินนอกระบบหมายถึงเงินที่มีการใช้นอกระบบตลาดเงินที่มีความถูกต้อง หรือนอกสถาบันการเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายนั่นเอง ทั้งนี้ อาจสัมพันธ์ไปถึงเศรษฐกิจใต้ดิน เช่น การค่าน้ำมันเถื่อน การเปิดบ่อนการพนัน การค้าประเวณี การขายสินค้าหนีภาษี การคอร์รัปชัน รวมทั้งการฉ้อโกงประชาชนในลักษณะการให้ หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนจากการลงทุนสูงและต่อเนื่อง ซึ่งเรียกความสนใจจากประชาชนให้ตกลงเชื่อได้โดยง่าย ทั้งๆ ที่ความจริงแล้วไม่ได้เป็นเช่นนั้น เพียงแต่เป็นการใช้เทคนิคเงินต่อเงินหรือหมุนเวียนเงินเท่านั้น เมื่อกกล่าวถึงการระดมเงินนอกระบบ จึงมีความหมายถึง การระดมทุนโดยหน่วยงานหรือบุคคลใดๆ ซึ่งมีใช้สถาบันการเงินหรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นภายใต้ระเบียบข้อบังคับของกฎหมาย และดำเนินการในการระดมทุนภายใต้กฎหมายที่กำหนดไว้ การระดมทุนในลักษณะนี้ไม่มีกฎหมายเฉพาะหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งมากำกับดูแล และการระดมทุนนั้นๆ บางครั้งใช้วิธีการอ้างอิงหรือแอบแฝงลอกเลียนแบบธุรกิจการเงินในระบบการเงิน หรือการดำเนินธุรกิจอื่นใดที่ยังมิได้มีกฎหมายควบคุมหรือทางการยังมิได้เข้ามาควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจดังกล่าว

แต่เดิมการเงินนอกระบบเกิดขึ้นจากความจำเป็น หรือความต้องการใช้เงินส่วนบุคคล ของคนที่ไม่สามารถพึ่งแหล่งเงินจากสถาบันการเงิน ได้ เช่น ชนาคาร ฯลฯ จึงต้องหยิบยืมเงินจากคนรู้จักหรือคนใกล้ตัว เช่น ญาติพี่น้อง ฯลฯ ต่อมาธุรกรรมทำนองนี้ได้ขยายตัวตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและเป็นไปอย่างไม่มีระเบียบแบบแผน ประกอบกับยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการเงินนอกระบบมาใช้บังคับ เมื่อเศรษฐกิจและสังคมเริ่มขยายตัว มากขึ้น ความต้องการเงินก็มียากขึ้นเป็นเงาตามตัว ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนหรือกลุ่มคนแสวงหาผลประโยชน์จากคนที่มีความเดือดร้อนจำเป็นในการใช้เงินอย่างเร่งด่วน โดยวิธีการที่ผิดกฎหมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการหลอกลวงผู้ที่ไม่เข้าใจ ขาดความรู้ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์และถูกจูงใจโดยการอ้างผลประโยชน์ตอบแทนในอัตราที่สูง ซึ่งการกระทำ

ดังกล่าวได้สร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนซึ่งได้สร้างความเสียหายให้แก่ผู้ที่เดือดร้อน และ ในที่สุด จะกลายเป็นปัญหาของสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากเป็นปัญหาส่วนหนึ่งของสังคมแล้วการเงินนอกระบบยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศโดยรวมจนทางการต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการออก กฎหมายเพื่อปราบปรามการเงินนอกระบบโดยเฉพาะขึ้นในปี พ.ศ. 2527 คือ พระราชบัญญัติการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน โดยกระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายนี้ ซึ่งก่อนที่กฎหมายฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานหลักในการกำกับการเงินนอกระบบ จึงได้จัดตั้งกลุ่มงานป้องกันปราบปรามการเงินนอกระบบ เพื่อดำเนินการตามกฎหมายฉบับดังกล่าว ตลอดจนปกป้องคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน หลังจากที่บังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวมาได้ระยะหนึ่ง ต่อมาเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคโลกาภิวัตน์ พฤติกรรมของผู้แสวงหาผลประโยชน์ก็ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ที่ซับซ้อนกว่าเดิม และอาศัยช่องว่างของกฎหมายกระทำความผิดทำให้กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถใช้บังคับการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทางการจึงต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฉบับดังกล่าว 2 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2545 เพื่อให้สามารถครอบคลุม การกระทำความผิดเกี่ยวกับการเงินนอกระบบมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถติดตามตรวจสอบสถานการณ์ เกี่ยวกับการเงินนอกระบบ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเงินนอกระบบที่เอื้อต่อเศรษฐกิจของประเทศ และหยุดยั้งการเงินนอกระบบที่สร้างความเสียหายต่อสังคมมิให้ลุกลามขยายตัวออกไปในวงกว้าง

การระดมทุนนอกระบบจึงเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง ซึ่งหมายถึง การกระทำความผิดกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ อาศัยความสัมพันธ์ทางอาชีพของเขาเหล่านั้น และความผิดดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อวงการธุรกิจ ตลอดจนเศรษฐกิจของประเทศ หรืออาจเรียกอาชญากรรมเศรษฐกิจอย่างง่าย ๆ ว่า การโกง หรือการฉ้อฉล หลอกหลวงให้ผู้อื่นหลงเชื่อ กระทำการโดยใช้วิธีการปกปิด บางครั้งอาจกระทำความผิดโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ของตน โดยที่ผู้กระทำความผิดนอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการกระทำความผิดเช่นเดียวกับผู้ประกอบอาชญากรรมธรรมดาแล้วยังต้องมีคุณสมบัติพิเศษที่เหนือกว่า คือ การมีภูมิหลังที่ดีกว่า เฉลียวฉลาดและมีบุคลิกที่ดีกว่าและการใช้เทคนิคในการกระทำความผิดที่ยากแก่การสืบสวนจับกุมและดำเนินคดีและการกระทำความผิดดังกล่าวมักให้ผลตอบแทนที่สูง จึงก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศอย่างมหาศาล และแม้วิธีการกระทำความผิดอาจไม่สร้างความหวาดกลัว สะเทือนขวัญ ต่อประชาชนอย่างเช่นการฆ่าคนตาย หรืออาชญากรรมอื่นๆ ที่มีการใช้กำลังทางกายภาพที่รุนแรง แต่ผลของการกระทำความผิดนั้นอาจสร้างความเสียหาย

ร้ายแรงต่อภาวะเศรษฐกิจ การเงินการคลัง มากกว่าข้อโกงธรรมดา โดยที่สังคมอาจไม่ทราบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น หรือแทบไม่รู้เลยด้วยซ้ำว่าเป็นเหยื่อของอาชญากรประเภทนี้

2.1.2 รูปแบบของการระดมเงินนอกระบบ

ในระยะเวลาที่ผ่านมา ลักษณะของธุรกิจการเงินนอกระบบที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และนำความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและประชาชน มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. แชรส์ลูกโซ่

"แชร์ลูกโซ่" หรือ "กิจการเงินต่อเงิน" หมายถึงรูปแบบการดำเนินธุรกรรมที่มุ่งประสงค์เพื่อหารายได้จากการระดมทุนเป็นหลัก โดยมีการสัญญาในการเข้าร่วมธุรกิจว่าจะตอบแทนผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงิน ซึ่งผู้ประกอบการมักอ้างถึงการนำเงินไปลงทุนในรูปแบบอื่นๆ ต่อๆไป เพื่อปันรายได้แจกจ่ายผู้ร่วมธุรกิจอย่างทั่วถึง แต่แท้จริงแล้วผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการจ่ายให้แก่สมาชิกผู้ร่วมลงทุนก็นำมาจากเงินลงทุนของสมาชิกใหม่มาจ่ายให้สมาชิกเก่านั่นเอง เมื่อไม่สามารถหาสมาชิกใหม่มาลงทุนเพิ่มได้ ก็จะไม่มีการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนตามที่สัญญาไว้และในที่สุดก็ต้องล้มไป ส่วนการให้ผลประโยชน์แก่ผู้ร่วมลงทุนในระยะแรก ๆ ก็เพื่อกระตุ้นให้เกิดการชักจูงให้เข้าร่วมลงทุนเท่านั้น ลักษณะดังกล่าวถือเป็นการจัดคิวเงิน คือ เป็นเพียงวิธีโยกย้ายเงิน ไม่ได้มีการนำไปลงทุนหรือปล่อยกู้แต่ประการใด เนื่องจากเงินทุกบาทเหมือนกันหมด ดังนั้น เวลามีการจ่ายดอกเบี้ยแก่ประชาชนที่นำเงินมาซื้อหุ้นจากแชร์ ก็ย่อมนำเงินของผู้อื่นหรือเงินต้นของผู้ฝากเองมาจ่ายได้ การจัดคิวเงินก็คือวิธีการโกงอย่างหนึ่งในวงการการเงินนั่นเอง¹ อย่างเช่นกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

กรณีแชร์แม่ชม้อย

แชร์แม่ชม้อยเริ่มมีขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2516 ในแวดวงของพนักงานในองค์การเชื้อเพลิง โดยมีลักษณะเป็นการเล่นแชร์อย่างการเล่นกันทั่วไปตามสถานที่ราชการ นอกเหนือจากการเป็นเจ้าของแชร์แล้ว แม่ชม้อยยังมีเงินให้กู้ยืมด้วย ต่อมาได้เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันทั่วโลก ทำให้น้ำมันขาดตลาดและมีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ แม่ชม้อยจึงได้อาศัยเหตุการณ์ดังกล่าวผนวกกับการทำงานที่อยู่ในองค์การน้ำมันเชื้อเพลิง ชักชวนให้

¹ กลุ่มคณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, "แชร์แม่ชม้อยกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจ," วารสารธรรมศาสตร์ 13 (ธันวาคม 2527) : 169.

ประชาชนเข้าร่วมลงทุนโดยรับกู้ยืมเงินจากประชาชนโดยไม่จำกัดบุคคลและวงเงิน และมีการอ้างว่าได้นำเงินที่กู้มาไปลงทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งผู้ลงทุนจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นผลกำไรแน่นอนและสูงมาก นอกจากนี้แม่ช้อยยังอ้างด้วยว่าตนมีบริษัท บีโตร์เสียมและมารีนเซอร์วิส จำกัด เพื่อทำการค่าน้ำมันเชื้อเพลิงทุกชนิด มีเรือเดินทะเลขนส่งน้ำมันทั้งในและนอกประเทศ และเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเป็นการลงทุนค่าน้ำมันจริง แม่ช้อยจึงได้ระดมเงินจากประชาชนเป็นจำนวนเงินเท่ากับราคาน้ำมันเชื้อเพลิง 1 คันรถบรรทุก คือ 160,500 บาท โดยผู้ให้กู้ยืมเงินจะต้องเสียค่าอากรและค่าลงทะเบียน 100 บาท ค่าการตลาด 200 บาท รวมเป็นเงินทุนคันละ 160,800 บาท ประชาชนจะให้กู้ยืมกี่คันรถก็ได้ หรือจะให้กู้ยืมเพียงครั้งคันคือ 80,250 บาทหรือ 40,125 บาทก็ได้ โดยให้ผลตอบแทนร้อยละ 6.5 ต่อเดือนหรือร้อยละ 78 ต่อปีทุกเดือนแน่นอน และจะออกสัญญากู้ยืมเงินหรือเช็คไว้เป็นหลักฐาน สำหรับในเดือนธันวาคมของทุกปีจะมีการหักเงินร้อยละ 4 ของจำนวนผลประโยชน์ที่ได้ในปีนั้น โดยอ้างว่าเอาไว้เสียภาษีการทำให้กรมสรรพากร และหักค่าเติบปั้มไว้อีกเดือนละ 100 บาท ตามจำนวนเดือนที่นำเงินมาให้กู้ยืม โดยหักออกจากเงินผลประโยชน์ที่ผู้ให้กู้ยืมเงินได้รับสำหรับเดือนธันวาคม และเมื่อให้กู้ยืมแล้วผู้ให้กู้ยืมจะเรียกเงินต้นคืนเมื่อไรก็ได้ และจะกลับมาให้กู้ยืมอีกเมื่อใดก็ได้โดยมีเงื่อนไขเช่นเดิม

วิธีการเช่นนี้เป็นการจัดคิวเงิน หรือเป็นการโยกย้ายเงินไปมา โดยมีได้เอาไปลงทุนตามที่กล่าวอ้าง หรืออีกนัยหนึ่งคือวิธีการโกงอย่างหนึ่งโดยการหมุนเวียนเงินสับเปลี่ยนไปมา แม้ว่าจะไม่มีลูกค้ารายใหม่เข้ามา เพียงแต่อาศัยเงินที่ระดมมาได้ฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ เงินที่ระดมมาได้จะสามารถจ่ายดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 6.5 ต่อเดือนได้เป็นเวลานานถึง 16 เดือน เหตุผลนี้จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้คนจำนวนมากไม่ยอมหลงเข้าใจผิดว่าแชร์น้ำมันมีความมั่นคงเพราะได้รับดอกเบี้ยหลายเดือนติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอโดยไม่เคยมีข่าวว่าแม่ช้อยโกงเลย และช่วงที่แชร์น้ำมันเป็นข่าว ผู้ให้กู้ยืมจำนวนมากที่หวั่นไหวกับข่าวดังกล่าวได้แหกถอนเงินคืน ซึ่งปรากฏว่าแม่ช้อยยังสามารถจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนได้เช่นเดิมอยู่ รวมทั้งสามารถจ่ายเงินคืนให้แก่ผู้ลงทุนที่ต้องการถอนเงินโดยไม่มีสะดุดเลย เมื่อประชาชนเกิดความศรัทธาในความมั่นคงในกิจการดังกล่าว กอปรกับวิธีการอาศัยเช็คลงวันที่ล่วงหน้าของธนาคารพาณิชย์เป็นหลักประกันที่สามารถขาย-ลดกับธนาคารได้ทุกเมื่อ ทำให้ลูกค้ารายเก่าและรายใหม่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ลูกค้าที่รวยแล้วก็บอกต่อรวมทั้งชักชวนญาติมิตรและเพื่อนร่วมงานเข้าร่วมลงทุนด้วย หัวหน้าสายที่มีอยู่ทั่วไปทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดประมาณ 2,000 กว่าสายที่คอยดูแลรับเงินและส่งเงินตามขั้นตอนและตามกำหนดก็ช่วยในการระดมหลูกค้าด้วย ดังนั้น ลูกค้าซึ่งเคยจำกัดในวงการทหารย่านดอนเมือง จึงได้ขยายออกไปยังวงการอื่นๆ ตลอดจนแพร่ไปยังต่างจังหวัดมากยิ่งขึ้น

ตามที่กล่าวมาแล้วว่า การจัดคิวเงินสามารถอยู่ได้นานหลายเดือนด้วยเงินต้นที่ระดมมาได้และยิ่งหากมีผู้นำเงินมาลงทุนเพิ่มขึ้นก็จะสามารถยืดอายุของวงแชร์ได้มากขึ้น ธุรกิจเหล่านี้จะต้องมีจุดจบเมื่อไม่สามารถระดมเงินเพิ่มขึ้นหรือมีคนถอนเงินจำนวนมาก แชร์ช้อยได้ล้มลงเมื่อต้น พ.ศ. 2528 โดยมีผู้เสียหายยื่นคำร้องต่อกรมบังคับคดีทั้งสิ้น 17,703 ราย คิดเป็นเงินทั้งหมด 5,560.5 ล้านบาท

กรณีแชร์เสมาฟ้าคราม

เป็นการระดมทุนจากประชาชนในรูปแบบของการลงทุน โดยบริษัท เสมาฟ้าคราม จำกัด มีนายพรชัย สิงห์เสมานนท์ เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นกรรมการผู้จัดการ บริษัทดังกล่าวเป็นเจ้าของโครงการหมู่บ้านเสมาฟ้าคราม ซึ่งเป็นบ้านจัดสรรราคาถูกจำนวน 700 ยูนิต บนเนื้อที่ 320 ไร่ ที่ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เนื่องจากการดำเนินโครงการนี้ได้นำเงินทุนของโครงการหมู่บ้านไปทุ่มกับการโฆษณาผ่านสื่อประเภทต่างๆ เป็นจำนวนมาก รวมทั้งจัดทำสโมสรโรงแรมชั้นหนึ่งในหมู่บ้านและจัดทำรั้วรอบโครงการ ซึ่งเป็นการใช้เงินผิดประเภทตามข้อตกลงกับธนาคาร ธนาคารจึงระงับการให้สินเชื่อแก่บริษัท นายพรชัยจึงได้คิดวิธีการระดมทุนจากประชาชน โดยใช้วิธีออกหุ้นแชร์เสมาฟ้าครามขายให้แก่ประชาชน โดยได้กระทำในลักษณะต่างๆ 3 รูปแบบคือ แบบที่ 1 เมื่อประชาชนนำเงินมาให้กู้ยืม บริษัทจะออกหนังสือสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างมอบให้แก่ประชาชนจำนวน 24 ฉบับโดยระบุจำนวนเงินในหนังสือสัญญาแต่ละฉบับไว้ 1 ใน 24 ส่วนของจำนวนเงินที่กู้ยืมในแต่ละเดือน ประชาชนผู้ให้กู้ยืมจะได้รับเงินต้นตามหนังสือสัญญาคืน โดยบริษัทจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้เป็นเงินจำนวน 2 เท่าของเงินต้นที่ได้รับคืนในแต่ละเดือนด้วย เป็นเช่นนี้ไปจนครบ 24 เดือน การกู้ยืมเงินแบบนี้มีประชาชนให้กู้ยืมเงิน 1,188 ราย รวมเป็นเงินที่ให้กู้ยืมทั้งสิ้น 50,480,000 บาท แบบที่ 2 เมื่อประชาชนนำเงินมาให้กู้ยืม บริษัทจะออกหนังสือสัญญาโอนหุ้นของบริษัท มอบให้แก่ประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงินระบุจำนวนเงินในหนังสือสัญญาเท่ากับจำนวนเงินกู้ยืม ในแต่ละเดือนประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงินจะโอนหุ้นให้แก่บริษัท โดยได้รับเงินคืนบางส่วน และบริษัทจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้เท่ากับการกู้ยืมเงินในแบบที่ 1 แล้วบริษัทจะออกหนังสือสัญญาโอนหุ้นในบริษัทฉบับใหม่ให้โดยลดจำนวนต้นเงินที่ได้รับคืนไปแล้วลง เป็นเช่นนี้ไปจนครบ 24 เดือน การกู้ยืมเงินในแบบนี้มีประชาชนให้กู้ยืม 4,513 ราย รวมเงินที่ให้กู้ยืมทั้งสิ้น 535,680,000 บาท และในแบบที่ 3 นั้นจะมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะหนึ่งบริษัทจะออกหนังสือสัญญาเช่นเดียวกับการกู้ยืมเงินแบบที่ 2 มอบให้แก่ประชาชนผู้ให้กู้ยืม แต่มีวงเล็บว่าหุ้นถาวร ส่วนอีกลักษณะหนึ่งจำเลยทั้งสองจะออกใบหุ้นของนายพรชัยเองมอบให้แก่ประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงิน โดยบริษัทจะจ่ายเฉพาะผลประโยชน์ตอบแทนให้เป็นเงินจำนวน 2 เท่าของต้นเงินเป็นเวลา 3 ปี โดยจะจ่ายในระยะ 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือนแล้วแต่จะตกลงกัน การกู้ยืมเงินในแบบนี้มีประชาชนให้กู้ยืม 149 ราย รวมเงินที่ให้กู้ยืมทั้งสิ้น 15,000,000

บาทเศษ โดยจะเห็นได้ว่ากรณีที่ประชาชนซื้อหุ้นหรือทำหนังสือสัญญาจะซื้อจะขายบ้านและที่ดินกับบริษัทต่างมุ่งที่จะขายคืนเป็นรายเดือน เพื่อจะได้กำไรเป็น 2 เท่าของจำนวนที่ขายคืน โดยไม่ต้องร่วมในผลขาดทุนด้วย ลักษณะเช่นนี้ทำให้เป็นการซื้อหุ้นของบริษัทเพื่อร่วมลงทุนในกิจการด้วยประสงค์จะแบ่งกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้นในรูปของเงินปันผลซึ่งจะต้องร่วมกันขาดทุนด้วยดังบริษัททั่วไป หรือการทำสัญญาจะซื้อจะขายบ้านและที่ดินที่ผู้ซื้อมุ่งประสงค์จะได้บ้านและที่ดินของบริษัท กล่าวคือเป็นการรับเงินโดยผู้กู้ยืมเงินจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนหรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน อันเป็นการกู้ยืมเงินตามความหมายในพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 นั้นเอง

ต่อมาบริษัท เสมอฟ้าคราม จำกัด ได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยที่ 1 และนายพรชัย สิงห์เสมานนท์ ได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยที่ 2 โดยพนักงานอัยการต่อศาล² ในความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 โดยขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองไว้เด็ดขาดและพิพากษาให้จำเลยทั้งสองล้มละลาย โดยสรุปแล้วจำเลยทั้งสองมีหนี้สิน 670,532,722.13 บาท มีสินทรัพย์ 240,718,506.53 บาท ซึ่งน้อยกว่าหนี้สิน 429,814,215.60 บาท

2. ธุรกิจขายตรงแอบแฝงแบบแชร์ลูกโซ่

ธุรกิจประเภทนี้มีวิวัฒนาการมาจากแชร์ลูกโซ่ เพียงแต่ได้เปลี่ยนวิธีการและรูปแบบในการดำเนินธุรกิจใหม่ โดยการนำเอาสินค้าและบริการมาใช้บังหน้า ธุรกิจนี้จะมีการโฆษณาชวนเชื่อแอบอ้างบุคคลสำคัญ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และอวดอ้างสรรพคุณสินค้าจนเกินจริงเพื่อดึงดูดความสนใจและทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น ธุรกิจขายตรงแอบแฝงแบบแชร์ลูกโซ่จะเน้นการหาสมาชิกเข้าร่วมเครือข่ายเป็นหลัก ไม่เน้นการขายสินค้า สินค้าส่วนใหญ่ที่นำมาขายตรงได้แก่ ผลิตภัณฑ์อาหารเสริม สมุนไพร อัญมณี และคอร์สการเรียนหลักสูตรต่างๆ

กลุ่มเป้าหมายที่ตกเป็นเหยื่อของธุรกิจขายตรงแอบแฝงแบบแชร์ลูกโซ่มักเป็นผู้มีรายได้ปานกลาง หรือนักศึกษาจบใหม่ที่กำลังหางานทำ ผู้ประกอบการจะใช้วิธีการลงประกาศทางหนังสือพิมพ์รับสมัครงานในตำแหน่งต่างๆ แต่แท้จริงแล้วเมื่อมีใครหลงเข้าไป ผู้ประกอบการจะให้สมัครสมาชิกเพื่อทำธุรกิจขายตรงแอบแฝงแบบแชร์ลูกโซ่ตามเงื่อนไขที่กำหนด

² คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 6442/2534

ข้อสังเกตพฤติกรรมของธุรกิจขายตรงแบบแฟรนไชส์ที่มีดังนี้

1. ขายตรงแบบแฟรนไชส์เป็นธุรกิจแบบแฟรนไชส์จากธุรกิจขายตรง (MLM) มีรูปแบบการดำเนินธุรกิจโดยการชักชวนประชาชนให้สมัครเป็นสมาชิก โดยมีสินค้าบังคับจำหน่ายนั้น สมาชิกที่เข้าร่วมธุรกิจจะได้รับผลตอบแทนในอัตราสูงตามเงื่อนไขที่กำหนด

2. ธุรกิจขายตรงแบบแฟรนไชส์มีความแตกต่างจากธุรกิจขายตรง เนื่องจากธุรกิจขายตรงแบบแฟรนไชส์จะมีการเก็บค่าสมัครสมาชิกและบังคับให้ซื้อสินค้าคุณภาพต่ำ ราคาสูง ไม่มุ่งเน้นการขายสินค้า แต่เน้นให้หาสมาชิกใหม่เพื่อรับผลตอบแทนจากการหาสมาชิกเพิ่ม แต่ธุรกิจขายตรงเน้นการขายสินค้าและสร้างองค์กร เพื่อให้เกิดการขายมากขึ้น รายได้เกิดจากยอดขายสินค้า

3. ธุรกิจขายตรงแบบแฟรนไชส์ มีการดำเนินงานอย่างเป็นขบวนการ มีแม่ที่ม มีสายงานการออกหาสมาชิกเพิ่ม หากสามารถหาสมาชิกได้มากจะได้รับผลตอบแทนสูง ซึ่งผลตอบแทนที่ได้รับนั้นมาจากเงินของสมาชิกใหม่ ไม่ได้เกิดจากการขายสินค้า

นอกจากนี้ยังมีธุรกิจอีกประเภทที่เข้าข่ายเป็นธุรกิจขายตรงแบบแฟรนไชส์ คือการจัดสรรวันหยุดพักผ่อนแบบ Time Sharing เป็นการประกอบธุรกิจบริการ เช่น บริการสถานที่พักตากอากาศ สถานที่ออกกำลังกาย โรง แรม รีสอร์ท ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะให้บริการแก่สมาชิกเท่านั้น หากผู้ใดสนใจต้องสมัครเป็นสมาชิก โดยเสียค่าสมาชิกตามอัตราที่กำหนด เมื่อสมัครเป็นสมาชิกแล้วจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการท่องเที่ยวและสิทธิประโยชน์ที่สำคัญที่ทำให้คนหลงเชื่อและตกเป็นเหยื่อของธุรกิจนี้คือ ผลประโยชน์ตอบแทนที่จะได้รับเมื่อสามารถหาสมาชิกใหม่ได้

กลุ่มเป้าหมายของธุรกิจจัดสรรวันหยุดพักผ่อนแบบ Time Sharing อาจเป็นในหมู่ญาติพี่น้องที่มักถูกชักชวนจากคนใกล้ตัวให้สมัครเป็นสมาชิกและที่ร้ายไปกว่านั้นสมาชิกของธุรกิจนี้มากกว่า 80 % เป็นคนต่างจังหวัดที่มีฐานะยากจน แต่เพียงต้องการที่จะได้รับผลตอบแทนสูง ๆ จึงมาสมัครเป็นสมาชิก บางคนต้องจำนองที่ดิน จำนำทรัพย์สิน เพื่อนำเงินมาจ่ายเป็นค่าสมัครสมาชิก แต่แท้จริงแล้วผลประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับนั้นเกิดจากเงินที่มียกคนมาสมัครเป็นสมาชิกใหม่ หากไม่สามารถหาคนมาสมัครสมาชิกใหม่ได้ก็จะไม่สามารถจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนตามที่ตกลงกันได้ และเมื่อถึงเวลานั้นธุรกิจจะปิดตัวลงทำให้คนที่เป็สมาชิกได้รับความเสียหายเป็นเงินจำนวนมาก และไม่สามารถใช้สิทธิในการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

3. การชักชวนให้ลงทุนในธุรกิจรูปแบบต่าง ๆ

3.1 การเก็งกำไรจากการขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Forex)

บริษัทค้าเงินเดือนจะลงทุนจัดตั้งบริษัทให้ดูสวยงามน่าเชื่อถือเพื่อลวงลูกค้าเข้าใจผิดคิดว่าเป็นบริษัทซื้อขายเงินตราต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจดังกล่าวอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยแสดงใบอนุญาตอื่น เช่น แสดงใบอนุญาตจดทะเบียนบริษัทจากกระทรวงพาณิชย์ แต่โดยข้อเท็จจริงบริษัทค้าเงินเดือนเหล่านี้ไม่เคยได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินตราต่างประเทศจากกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย

วิธีการที่บริษัทจะเข้าถึงบุคคลกลุ่มเป้าหมายเพื่อหลอกลวงให้ เป็นลูกค้าและเข้าลงทุน โดยจะใช้วิธีการโทรศัพท์ติดต่อชักชวนจนลูกค้าเข้าร่วมลงทุนด้วย กลุ่มเป้าหมายบริษัทส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ทำงานในอาชีพที่มีรายได้สูง ได้แก่ แพทย์ วิศวกร อาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นต้น หลังจากนั้นลูกค้าต้องเปิดบัญชีกับบริษัทในวงเงินขั้นต่ำ 200,000 บาท วางเงินมัดจำซึ่งบริษัทอ้างว่าเพื่อเป็นหลักประกันการสั่งซื้อส่งขายกับบริษัท โดยสามารถซื้อหรือขายเพื่อเก็งกำไรในเงินตราต่างประเทศ 4 สกุลหลัก ได้แก่ ปอนด์อังกฤษ ยูโร ฟรังก์สวิส และเยนญี่ปุ่น ซื้อขายครั้งละไม่เกิน 5 หน่วย (Unit) และต้องเสียค่านายหน้า 1,250 บาทต่อหน่วยเงินตราต่างประเทศ 1 หน่วย สำหรับค่าเงินสกุลต่างๆ จะแตกต่างกันคือ 1 หน่วยจะเท่ากับ 62,500 ปอนด์อังกฤษ หรือ 125 , 000 ฟรังก์สวิส หรือ 12,500,000 เยนญี่ปุ่น และอัตรากำหนดซื้อขายด้วยสกุลดอลลาร์สหรัฐนั้น บริษัทจะซื้อขายโดยอ้างตลาดซื้อขายเงินตราต่างประเทศ เช่น ตลาด ฮองกง สิงคโปร์ ลอนดอน และนิวยอร์ก เป็นต้น โดยผ่านเครื่องรับข่าวของสำนักข่าว BISNEWS ,TELERATE ฯลฯ ซึ่งตามข้อเท็จจริงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่ปรากฏบนจอเครื่องรับข่าวที่แสดงไว้ ลูกค้ามาสามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นของจริงที่ซื้อขายในต่างประเทศหรือไม่ เมื่อบริษัทได้แจ้งว่าได้ซื้อหรือได้ขายให้ลูกค้าด้วยอัตราแลกเปลี่ยนเท่าใด ลูกค้าก็ต้องเชื่อตามนั้น นอกจากนี้ หนังสือสัญญาลูกค้าส่วนมากเป็นภาษาอังกฤษจำนวนหลายหน้ากระดาษ ซึ่งลูกค้าไม่ค่อยเข้าใจเพราะเป็นศัพท์เทคนิคเกี่ยวกับการค้าเงินตราต่างประเทศ แต่ก็ไว้วางใจเชื่อถือพนักงานของบริษัท ลูกค้าทุกรายมิได้เซ็นสัญญากับบริษัทโดยตรง มีเพียงลายเซ็นพนักงานการตลาดของบริษัทในฐานะคู่สัญญา อาจมีการประทับตราบริษัท ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอยู่เสมอ ดังนั้น เมื่อมีปัญหาถูกหลอกลวงให้เสียเงิน ลูกค้าจึงไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องดำเนินคดีกับบริษัทได้อีกข้อคือบริษัทจะโฆษณาทางหนังสือพิมพ์รับสมัครพนักงานจำนวนมากในตำแหน่งต่างๆ โดยระบุพื้นฐานความรู้ระดับปริญญาตรีทุกสาขา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังการอบรมบริษัทจะคัดเลือกพนักงานให้ทดลองงานโดยให้ชักชวนคนให้มาร่วมลงทุนกับบริษัทและ

ส่วนมากจะเริ่มจากบุคคลที่ใกล้ชิดก่อน เช่น บิดา มารดา พี่น้อง เพื่อนฝูง ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะยอมเป็นลูกค้าของบริษัท เพราะต้องการให้บุตรหลานหรือญาติพี่น้องมีงานทำ หรือมีรายได้สูงๆ เมื่อลูกค้าขาดทุนถึงจุดที่บริษัทต้องเรียกเงินมัดจำเพิ่ม พนักงานบริษัทจะโทรให้ลูกค้าวางเงินมัดจำเพิ่ม จนกระทั่งขาดทุนในที่สุด

3.2 การเก็งกำไรจากการขึ้นลงของราคาสินค้าเกษตร (Commodity)

ลักษณะของธุรกิจการซื้อขายสินค้าน้ำมันหรือ Commodity เป็นการชักชวนประชาชนให้เข้ามาร่วมลงทุน Commodity ส่วนใหญ่เป็นการอ้างว่าซื้อสินค้าน้ำมันเพื่อเก็งกำไรกับตลาดซื้อขายสินค้าน้ำมันในต่างประเทศ เช่น โตเกียว ชิคาโก (ไม่ใช่การซื้อขายในตลาดประเทศไทย) ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการซื้อขายกันเพียงตัวเลข เพราะผู้ซื้อไม่ต้องการที่จะรับมอบสินค้า เพราะจะทำให้ผู้ซื้อเสียค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่นค่าขนส่ง ค่าประกันภัย ค่าระวาง เป็นต้น โดยผู้ลงทุนแต่ละรายต้องมาเปิดบัญชีกับบริษัท ในวงเงินขั้นต่ำ จำนวน 3 ยูนิท ในอัตรายูนิทละ 12,000 บาท ซึ่งเรียกว่าเงินมัดจำสำรอง (Margin Receipt) ในอัตราร้อยละ 5-10 ของราคาสินค้าต่อหน่วย จึงสามารถกระทำการเทรดสินค้าตามชนิดแต่ละประเภทของสินค้า ซึ่งสินค้าที่สั่งซื้อส่งขายนั้น จะประกอบด้วย ถั่วเหลือง น้ำตาล ยางพารา กาแฟ เนื้อมะพร้าว

สำหรับราคาสินค้านั้นจะอาศัยราคาจากสำนักงานตลาดกลางธุรกิจประเภทนี้ คือ ฟิลิปปินส์ และญี่ปุ่น สำนักงานตลาดกลางดังกล่าว จะส่งข่าวสารเกี่ยวกับราคาสินค้าโภคภัณฑ์ไปยังประเทศต่างๆ โดยผ่านสำนักข่าวรอยเตอร์ กรณีนักลงทุนมีกำไรจากการเทรดสินค้าก็จะได้รับผลกำไรคืนไป หากขาดทุน หมายความว่า ราคาสินค้าลดลง นักลงทุนจะขาดทุนลอยตัว เมื่อนักลงทุนประสงค์ที่จะถือสิทธิ์การสั่งซื้อส่งขายสินค้าต่อไป นักลงทุนต้องนำเงินมัดจำมาวางให้ครบตามเกณฑ์ของบริษัท กรณีหากผู้ลงทุนมาเปิดบัญชีและวางเงินมัดจำสำรองไว้แล้วไม่ได้กระทำการเทรดสินค้า ก็สามารถถอนเงินมัดจำไปจากบริษัทได้ครบตามจำนวนเต็ม

แต่จากการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ แล้วพบว่าบริษัทเหล่านี้ไม่ได้ทำธุรกรรมตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใด แต่ได้อาศัยเล่ห์เหลี่ยม กลโกงที่พนักงานบริษัทคิดค้น หรือลอกเลียนแบบมาจากกลุ่มมิจฉาชีพต่างชาติหลอกลวงประชาชนให้หลงเชื่อ ต้มตุ๋น หลอกเอาเงินไปเป็นจำนวนมาก ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

3.3 ธุรกิจซื้อขายดัชนีหลักทรัพย์ต่างประเทศในลักษณะเก็งกำไรจากการขึ้นลงของดัชนีหลักทรัพย์ต่างประเทศ (Set Index)

การหลอกลวงโดยอาศัยรูปแบบของการเก็งกำไรจากการขึ้นลงของดัชนีหลักทรัพย์ (Set Index) นั้น เป็นรูปแบบของการหลอกลวงที่มีลักษณะเดียวกันกับการหลอกลวงโดยอาศัยรูปแบบของการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Forex) เพียงแต่เปลี่ยนจากการซื้อขายเงินตราต่างประเทศเป็นการซื้อขายดัชนีหลักทรัพย์ โดยวิธีการหลอกลวงในรูปแบบนี้ ในเบื้องต้นพบว่า ผู้ประกอบกิจการจะเปิดบริษัทบังหน้าโดยอ้างว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจด้านที่ปรึกษาทางการลงทุน และจะประกาศรับสมัครงานตามหน้าหนังสือพิมพ์ในตำแหน่งต่าง ๆ คือ ตำแหน่งที่ปรึกษาทางการตลาด เจ้าหน้าที่การตลาดและที่ปรึกษาทางการลงทุน เป็นต้น หลังจากนั้นบริษัทจะฝึกอบรมพนักงานด้านการซื้อขายดัชนีหลักทรัพย์ต่างประเทศ และในการปฏิบัติงาน พนักงานของบริษัทจะต้องติดต่อลูกค้าให้มาเปิดบัญชีซื้อขายดัชนีหลักทรัพย์กับบริษัท หากไม่สามารถหาลูกค้าได้ จะต้องนำเงินมาเปิดบัญชีเอง โดยพนักงานจะได้รับค่าตอบแทนเป็นเงิน 10,000 บาท ต่อ 1 บัญชี กลุ่มเป้าหมายของบริษัทดังกล่าว ได้แก่ บุคคลที่มีรายชื่อเป็นสมาชิกของสมาคมหรือองค์กรต่าง ๆ ผู้มีอาชีพที่มีรายได้ดี เช่น แพทย์ วิศวกร อาจารย์มหาวิทยาลัย และเจ้าของกิจการต่าง ๆ สำหรับวิธีการชักชวนบุคคลต่าง ๆ ให้ร่วมลงทุนนั้น บริษัทจะให้พนักงานโทรไปชักชวนและหว่านล้อมต่าง ๆ ให้ลูกค้ามีความหวังว่าจะได้เงินจากธุรกิจเก็งกำไรจากการขึ้นลงของดัชนีหลักทรัพย์ของบริษัท จนลูกค้าหลงเชื่อเข้าร่วมลงทุนด้วย โดยในเบื้องต้นจะให้ลูกค้าเปิดบัญชีไว้กับบริษัท เป็นเงินขั้นต่ำ 300,000 – 500,000 บาท และวางเงินมัดจำ (margin) หรือเงินจองค่าประกัน เพื่อเป็นหลักประกันการสั่งซื้อ – สั่งขายกับบริษัท ในราคา 15,000 บาท ต่อ Lot และลูกค้าต้องจ่ายค่าธรรมเนียมรายหน้า 4,000 บาทต่อการซื้อขายหนึ่งครั้ง โดยบริษัทอ้างว่าจะส่งคำสั่งซื้อ – คำสั่งขาย ไปยังตลาดดาวโจนส์ ตลาดหั่งเส็ง และตลาดนิเคอิ เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงแล้วบริษัทดังกล่าวไม่ได้มีการส่งคำสั่งซื้อ – คำสั่งขาย ไปยังตลาดต่างประเทศตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใด และเมื่อลูกค้าขาดทุนจนถึงจุดที่บริษัทจะต้องเรียกเงินมัดจำเพิ่ม พนักงานบริษัทก็จะหว่านล้อมต่าง ๆ ให้ลูกค้าลงทุนเพิ่ม หากลูกค้าไม่ยอมลงทุนเพิ่มแต่ต้องการถอนเงินคืน ส่วนใหญ่ไม่ได้รับเงินคืน โดยบริษัทจะอ้างว่าไม่มีเงินมัดจำเหลืออยู่ในบัญชีเพราะลูกค้าขาดทุนหมดแล้ว หรืออีกวิธีการหนึ่ง พนักงานบางคนก็จะหลอกว่าลูกค้าได้กำไรในช่วงแรก ๆ แต่จะไม่ให้ถอนกำไรที่ได้ โดยชักชวนให้ลงทุนเพิ่มและเพิ่มทุนไปเรื่อย ๆ หากลูกค้าต้องการถอนเงินออกมาพนักงานก็จะถ่วงเวลาจนเงินในบัญชีไม่มีเหลือและในที่สุดลูกค้าก็ไม่อาจเรียกเงินคืนจากบริษัทได้

4. การปล่อยกู้เงินนอกระบบ

การปล่อยเงินกู้นอกระบบ เป็นการเงินนอกระบบรูปแบบหนึ่ง ที่มีรูปแบบของการจัดการหลากหลาย อาทิเช่น การปล่อยเงินกู้เป็นจำนวนมากให้กับประชาชนทั่วไป โดยไม่มีการทำสัญญากู้ยืมเป็นหนังสือแต่ผู้ให้กู้ยึดโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นประกัน พร้อมกับให้ผู้กู้เซ็นใบมอบฉันทะไว้ โดยผู้ให้กู้จะเรียกเก็บดอกเบี้ยทุกเดือน หากผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้ ผู้ให้กู้จะนำใบมอบฉันทะดังกล่าวไปดำเนินการโอนที่ดินนั้นมาเป็นของผู้ให้กู้ หรือในกรณีที่ผู้กู้เป็นผู้มีกิจการงานทำมั่นคง และมีเงินเดือนประจำ โดยมีทั้งการให้กู้ยืมเงินแบบทั้งมีสัญญากู้ยืมและไม่มีสัญญากู้ยืม ผู้ให้กู้จะยึดบัตรเอทีเอ็ม ของผู้กู้ไว้ และจะนำมาเบิกเงินสดเพื่อผ่อนชำระหนี้เงินกู้ผ่านธนาคาร และผู้ให้กู้จะเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงตั้งแต่ร้อยละ 5-30 ต่อเดือน โดยในขณะนี้มีทั้งเงินกู้อย่างรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน

การปล่อยเงินกู้นอกระบบนี้ โดยส่วนมากจะเป็นนายทุนผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นที่เป็นผู้ให้กู้หรือเป็นผู้รับจ้างในการเรียกเก็บหนี้จากผู้กู้ โดยจะมีการข่มขู่หรือ กรรโชกหรือแม้แต่กระทั่งทำร้ายร่างกายผู้กู้ เพื่อให้ผู้กู้ชำระหนี้ ซึ่งจะเกิดปัญหาสังคมขึ้นตามมาเนื่องจากผู้กู้เกิดความหวาดกลัว จึงต้องไปกู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้คนอื่น ๆ ที่เรียกดอกเบี้ยแพงกว่าเพื่อมาชำระหนี้ให้กับผู้ให้กู้ ทำให้เกิดเป็นหนี้สินขึ้นไม่รู้จบ หรืออาจกระทั่งทำให้หมดเนื้อหมดตัว ทำให้ที่ดินซึ่งใช้ทำมาหากินถูกยึดไปโดยไม่ชอบ

การดำเนินการทางกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 กำหนดให้การกู้ยืมเงินตั้งแต่ 2,000 บาทขึ้นไป ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ยืม หากไม่มีจะไม่สามารถฟ้องร้องบังคับได้ตามกฎหมาย และในส่วนของดอกเบี้ยถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญากู้ จึงไม่สามารถฟ้องร้องได้

ส่วนประเด็นการนำโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ มาให้ผู้ให้กู้ยึดถือไว้ ไม่ถือเป็นการจำนองหรือจำนำในทางกฎหมายแต่ผู้ให้กู้จะมีสิทธิยึดหน่วงโฉนดไว้ได้ จนกว่าผู้กู้จะชำระเงินและหากผู้ให้กู้นำใบมอบฉันทะไปจดทะเบียนโอนที่ดินไปเป็นของตน ถือเป็นการที่ผู้ให้กู้อยอมรับเอาทรัพย์สินอื่นแทนจำนวนเงิน ดังนั้นต้องคิดราคาที่ดินเท่ากับราคาที่ดินตามท้องตลาดในเวลาและสถานที่ส่งมอบ ถ้าไม่ตกลงตามนี้ ข้อตกลงดังกล่าวตกเป็นโมฆะ ในประเด็นที่มีการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดนั้น ถึงแม้ว่ามีการทำสัญญากู้ยืมเงินกันถูกต้องตามกฎหมาย หากดอกเบี้ยที่นายทุนเรียกเก็บเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ถือเป็นโมฆะตามกฎหมาย ซึ่งผู้กู้ไม่มีหน้าที่ต้องจ่ายดอกเบี้ย ทั้งยังโทษทางอาญาคือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำและปรับตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475

5. การเล่นแชร์

การเล่นแชร์ มีลักษณะของการให้สมาชิกนำเงินมารวมกันเพื่อจัดสรรให้กับสมาชิกผู้เสนอดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนสูงสุด ได้รับเงินทุนกองกลางไปใช้ได้ โดยเริ่มต้นจากท้าวแชร์หรือนายวงแชร์ จะเป็นผู้ได้รับเงินทุนกองกลางก่อนโดยไม่ต้องเสนอดอกเบี้ยหรือผลตอบแทน

การเล่นแชร์นั้นเป็นลักษณะของการออมเงินอย่างหนึ่งเพื่อเก็บเป็นเงินก้อนไว้ใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็น โดยมีผลตอบแทนที่สูงกว่าผลตอบแทนในระบบสถาบันการเงิน หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการระดมเงินทุน จากกลุ่มบุคคลที่รู้จักคุ้นเคยกันและมีอาชีพเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม การเล่นแชร์สามารถกระทำได้ในขอบเขตที่จำกัดเท่านั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นกฎหมายควบคุมกำกับและดูแลการเล่นแชร์ได้กำหนดห้ามมิให้นิติบุคคลเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ และได้กำหนดห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- จัดให้มีการเล่นแชร์ร่วมกันเกินกว่า 3 วง
- มีจำนวนสมาชิกในวงแชร์ร่วมกันเกินกว่า 30 คน
- มีทุนกองกลางต่อ 1 วง รวมกันทุกวงไม่เกิน 300,000 บาท
- ผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ (ท้าวแชร์) ได้รับประโยชน์ตอบแทนเป็นอย่างอื่นไม่ได้

นอกจากสิทธิที่จะได้รับทุนกลางในการเข้าร่วมเล่นแชร์งวดใดงวดหนึ่งโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย

2.2 การระดมเงินนอกระบบโดยการเล่นแชร์

2.2.1 วิวัฒนาการของการเล่นแชร์ในประเทศไทย³

การเล่นแชร์นั้นไม่ปรากฏว่าเริ่มกันครั้งแรกในสมัยใดและประเทศใด แต่พบว่ามีมากขึ้นในช่วงที่สังคมจะเปลี่ยนจากระบบเกษตรกรรมไปเป็นระบบธุรกิจการค้าของประเทศที่ประชาชนมีวัฒนธรรมแบบใกล้ชิดกันและพึ่งพากันค่อนข้างสูง⁴

³ เสาวนีย์ อัสวโรจน์ , การศึกษาวิจัยกฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์เปี้ยววย , รายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ , 2532 , หน้า 19 - 25.

การพึ่งพากันทางการเงินในลักษณะเช่นเดียวกับการเล่นแชร์ ในปัจจุบันยังคงมีอยู่ในบางประเทศที่ประชาชนในสังคมยังมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกัน กล่าวคือในทวีปอเมริกาใต้บางประเทศ เช่น บราซิล ซึ่งเรียกว่า *Conscessio*⁵ ในทวีปอาฟริกา เช่น ในจีเรีย ซึ่งเรียกว่า *dashi*⁶ และในทวีปเอเชีย⁷ ซึ่งมีหลายประเทศมากกว่าในทวีปต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว เช่น เกาหลี เรียก *Kye* หรือ *mujin*⁸ จีนในสมัยที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสังคมนิยม เรียกว่า *hui*⁹ ญี่ปุ่น เรียกว่า *ko*¹⁰ ไต้หวันเรียกว่า *hwei* ปากีสถานเรียกว่า *bisi* ฟิลิปปินส์เรียกว่า *paluwagan* มาเลเซียเรียกว่า *kootu* หรือ *hwei* เวียดนามก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสังคมนิยมเรียกว่า *ho* ศรีลังกาเรียกว่า *cheetus* สิงคโปร์ เรียกว่า *hwei* อินโดนีเซียเรียกว่า *arisan* อินเดียเรียกตามภาษาอังกฤษว่า *chit fund* หรือ *rotating credit association*¹¹ และในประเทศไทยเรียกว่า “แชร์”

คำว่า “แชร์” หรือ “เล่นแชร์เปียหววย” ในประเทศไทยนั้น มาจากคำภาษาอังกฤษปนกับภาษาจีน กล่าวคือ คำว่า “แชร์” มาจากภาษาอังกฤษ ซึ่งชาวจีนในประเทศนิยมเรียกแปลว่า หุ้น เพราะต้องมีการลงเงินในแต่ละงวดของการเล่นแชร์อันคล้ายกับการลงหุ้น คำว่า “เปีย” มาจากภาษาจีนแปลว่า การแข่งขันกัน ซึ่งตามปกติทำโดยการประมูลเพื่อให้ได้สิ่งของที่ต้องการ และคำว่า “หววย” ก็มาจากภาษาจีน *hui* หรือ *hwei* ซึ่งแปลว่า การพบปะสังสรรค์กัน เพราะในการเล่นแชร์ต้องมีการชุมนุมพบปะกันระหว่าง

⁴ Clifford Ceertz, “The Rotating Credit Association : A “Middle Rung” in Development” Economic Development and Cultural Change 241, 260 (April 1962).

⁵ Ramon Cavada Sevilla, “Shae” Economics : A Study of a Communal Saving System in a Bangkok Slum (Bangkok : Asian Institute of Technology, 1978), p. 4.

⁶ Clifford Geertz, “The Rotating Credit Association : A “Middle Rung” in Development” , p. 255.

⁷ Ramon Cavada Sevilla, “Shae” Economics : A Study of a Communal Saving System in a Bangkok Slum , pp. 4-5.

⁸ Collin D. Cambell and Chang Schick Ahn, “Kyes and Mujins Financial Intermediaries in South Korea,” Economic Development and Cultural Change, 55, 56 (1962).

⁹ Daniel Harrison Kulp, Country Life in South China, (New York : Columbia University Press, 1925), pp. 189-196 .

¹⁰ John F. Embree, Suye Hura : A Japanese Village, (Chicago, Illinois : The University of Chicago Press, 1958), p. 130.

¹¹ Robert T. Anderson, “Rotating Credit Associations in India,” Economic Development and Cultural Change, 334 (April 1966).

สมาชิกวงแชร์วงเดียวกันเพื่อลงแชร์ ซึ่งอาจจะเป็นการไปรับเงินกองกลางแชร์ หรือรับดอกเบียจากการเล่นแชร์

การเล่นแชร์ในประเทศต่าง ๆ มีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด แต่หลักการใหญ่ ๆ มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ผู้เล่นแชร์ต้องจ่ายเงินหรือสิ่งของเป็นจำนวนเท่า ๆ กัน ในงวดต่าง ๆ ของการเล่นแชร์ตามระยะเวลาที่ตกลงกัน และวัตถุประสงค์ของวงนี้จะเป็นของสมาชิกคนหนึ่งคนใดในแต่ละงวด ซึ่งอาจได้รับโดยวิธีการประมูลให้ผลประโยชน์แข่งขันหรือวิธีการอื่น เช่น จับสลาก และมีการหมุนเวียนผลัดกันรับวัตถุประสงค์กองกลางไปจนครบจำนวนสมาชิกทุกคน และผู้ที่ได้รับวัตถุประสงค์กองกลางไปแล้ว ยกเว้นผู้ที่ได้รับงวดสุดท้ายต้องจ่ายคืนเป็นงวด ๆ นับจากงวดถัดจากที่ตนได้รับวัตถุประสงค์นั้น ๆ ไปจนถึงงวดสุดท้าย

ในเรื่องวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการเล่นแชร์นั้นอาจมีความแตกต่างกันบ้าง เช่น ในประเทศปากีสถาน มาเลเซีย สิงคโปร์และไทย จะใช้เงินเป็นวัตถุประสงค์ในการเล่นแชร์ คือ ในปากีสถานอาจใช้วิธีประมูลให้ดอกเบียหรือจับสลากในการที่จะได้รับเงินกองกลางแชร์ ส่วนในมาเลเซีย สิงคโปร์และไทย นิยมใช้วิธีประมูลให้ดอกเบียในการเล่นแชร์เพื่อให้ได้เงินกองกลาง ในได้วันนิยมใช้ข้าวเป็นวัตถุประสงค์ในการเล่นแชร์ โดยให้สมาชิกวงแชร์ทุกคนนำข้าวมารวมกันและมอบให้สมาชิกผู้ใดที่เลือกรับข้าวกองกลางไป โดยความเห็นชอบของสมาชิกวงแชร์ทุกคน โดยสมาชิกทุกคนจะผลัดกันหมุนเวียนรับข้าวกองกลางไปจนครบจำนวนสมาชิกทุกคน และผู้ที่ได้รับข้าวกองกลางงวดสุดท้ายต้องส่งคืนข้าวในงวดถัดไปจนถึงงวดสุดท้าย¹² ในประเทศญี่ปุ่นมีทั้งการเล่นแชร์ที่ใช้เงินและข้าวเป็นวัตถุประสงค์ในการเล่นแชร์ และมีทั้งการประมูลและจับสลากเพื่อให้ได้วัตถุประสงค์กองกลาง โดยขึ้นอยู่กับสมาชิกวงแชร์จะตกลงกัน

การเล่นแชร์เป็นแหล่งการเงินที่สำคัญอย่างหนึ่งของตลาดการเงินนอกระบบของประเทศไทยเป็นเวลานานประมาณ 150 ปีมาแล้ว ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและเกิดขึ้นก่อนตลาดเงินในระบบที่มีอยู่ในประเทศไทยด้วย¹³ โดยเริ่มมีการเล่นกันในกลุ่มประชาชนชาวจีนที่เข้ามาค้าขายและตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจ ตั้งแต่การจัดตั้งและการดำเนินงานโดยใช้เป็นทุนหมุนเวียนในกิจการค้า อันเป็นการช่วยเหลือกันของผู้อยู่ในชุมชนเดียวกัน โดยชาวจีนนำวิธีการเล่นแชร์ที่นิยมปฏิบัติกันอยู่ในประเทศจีนมาเล่นกันในประเทศไทยด้วย เนื่องจากชาวจีนพวกนี้เป็นผู้ที่อพยพมาจากทางแถบภาคใต้ของประเทศจีน ซึ่งคุ้นเคยกับการเล่นแชร์เปียหวายกันอยู่แล้ว จึงนำมาใช้กับชุมชนชาวจีนในประเทศไทย ที่รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น เพราะเป็นชนกลุ่มน้อยในต่างแดน จำเป็นต้องช่วยเหลือพึ่งพากันทั้งในด้านความเป็นอยู่และการ

¹² Ibid ., p. 5.

¹³ จิตต์ ทศนประเสริฐ, "เล่นแชร์เปียหวาย," 1 (9) วารสารกรมทะเบียนการค้า, 16, 18 (มี.ค. - เม.ย. 2534) .

ประกอบธุรกิจ และการช่วยเหลือกันทางการเงินโดยการเล่นแชร์ก็เป็นวิธีการช่วยเหลือที่สำคัญอย่างหนึ่ง

เมื่อเริ่มมีการเล่นแชร์ในประเทศไทยอย่างแพร่หลายโดยชาวจีนมากขึ้นชาวไทยก็ได้รับมาประเพณีนี้มาใช้ด้วย เนื่องจากชาวจีนในประเทศไทยได้มีการผสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมในสังคมไทยทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพราะคนไทยไม่มีลักษณะต่อต้านชาวต่างชาติโดยเฉพาะกับชาวจีน เนื่องจากมีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการช่วยเหลือซึ่งพากัน และการเล่นแชร์ก็มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือกันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยในเรื่องการร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือกันอยู่แล้ว เช่น การลงแขกในภาคเกษตรกรรม การเล่นแชร์จึงเป็นสิ่งที่ชาวไทยเห็นว่าเป็นวิธีการที่ดีและก็ได้รับมาใช้กันอย่างแพร่หลาย และขยายตัวอย่างกว้างขวางออกไปยังชุมชนชาวไทยในทุกระดับจนเป็นที่นิยมกันทั่วไปทั้งประเทศในหมู่ประชาชนทุกฐานะและทุกสาขาอาชีพ

การเล่นแชร์ในสมัยเริ่มแรกของประเทศไทย เป็นการเล่นแชร์ในระหว่างบุคคลธรรมดาซึ่งรู้จักสนิทสนมชอบพอกันกับนายวงแชร์ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเช่นเดียวกับลูกวงแชร์ และนายวงแชร์จะเป็นบุคคลที่ลูกวงแชร์ไว้วางใจ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือและรับผิดชอบ นอกจากนั้น นายวงแชร์ส่วนใหญ่มีเครดิตและฐานะทางการเงินดี ส่วนตัวลูกวงแชร์นั้น นายวงแชร์มักชักชวนผู้ที่ตนเห็นว่ามีที่น่าเชื่อถือและรับผิดชอบ ตลอดจนมีฐานะการทำงานที่มั่นคงให้ร่วมเล่นแชร์ด้วยในฐานะลูกวงแชร์ แต่ต่อมากการเล่นแชร์ก็พัฒนาขึ้นจากการเล่นในหมู่บุคคลธรรมดาโดยมีนายวงแชร์บุคคลธรรมดาเพียงประการเดียว ไปเป็นการเล่นแชร์ในรูปของการเล่นแชร์กับองค์กรธุรกิจ ซึ่งส่วนมากเป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทด้วยกัน เป็นลักษณะของการวิวัฒนาการจากความคิดดั้งเดิมที่การเล่นแชร์เป็นการช่วยเหลือซึ่งพากันทางการเงินและเป็นเรื่องของทางสังคม กลายเป็นลักษณะของธุรกิจที่มีผลบางประการตามมาโดยเฉพาะความรู้สึกระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง จากลักษณะความผูกพันใกล้ชิดและมีหน้าที่ต่อกันที่ต้องรักษาสัญญา เช่น เมื่อบุคคลใดได้เงินกองกลางแชร์ไปแล้ว บุคคลนั้นต้องชำระเงินค่าแชร์คืนเป็นงวด ๆ ไปจนกว่าจะครบระยะเวลาการเล่นแชร์ เพราะเป็นบุคคลในสังคมเดียวกัน จนกลายเป็นเรื่องที่อาจมีการผิดสัญญาหรือบิดพลิ้วกันได้ง่ายขึ้น เพราะในการเล่นแชร์กับนายวงแชร์นิติบุคคลนั้น ลูกวงแชร์ไม่รู้จักกันเลย จึงไม่มีความรู้สึกผูกพันกันที่จะต้องรักษาสัญญาต่อกันมากนัก เนื่องจากในการประมูลแชร์ก็อาจทำโดยทางจดหมายไปรษณีย์ลงทะเบียน โดยไม่ต้องเดินทางไปยังที่ทำการของนิติบุคคลนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ลูกวงแชร์จึงไม่ได้พบปะกับผู้เล่นแชร์ร่วมวงเดียวกันกับตน ส่วนตัวลูกวงแชร์เองก็อาจไม่รู้จักนิติบุคคลที่เป็นนายวงแชร์มากนัก และนิติบุคคลดังกล่าวก็อาจไม่รู้จักลูกวงแชร์ที่มาร่วมเล่นแชร์มากนักเช่นกัน เพราะการประกอบธุรกิจในลักษณะดังกล่าวไม่สามารถคัดเลือกลูกวงแชร์ได้

เนื่องจากถ้าใช้วิธีคัดเลือกจะทำให้ได้ผู้มาร่วมเล่นแชร์เป็นจำนวนน้อย ค่าธรรมเนียมที่ได้รับย่อมไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายซึ่งจะต้องเสียให้กับการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ๆ ตั้งแต่ค่าใช้จ่ายของสำนักงาน เงินเดือนพนักงาน เงินเดือนผู้จัดการ ค่าน้ำค่าไฟ ค่าเช่าสถานที่ และอื่น ๆ จึงต้องอาศัยจริยธรรมทางธุรกิจ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นมาตรการที่จะควบคุมมิให้เกิดการผิดสัญญาหรือโกงแชร์กันได้ง่ายนัก

การเล่นแชร์กับองค์กรธุรกิจหรือนิติบุคคลที่เป็นนายวงแชร์ในประเทศไทยนั้น เริ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2509 โดยบริษัท ลีทวงมิ่ง จำกัด¹⁴ ได้เปิดกิจการเล่นแชร์ขึ้น โดยนำวิธีการเล่นแชร์ที่เรียกว่าชิตฟันด์ (Chit fund) ที่นิยมเล่นกันในประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ไต้หวัน และฮ่องกงมาปรับใช้ในประเทศไทย¹⁵

วิธีการเล่นแชร์ของบริษัท ลีทวงมิ่ง จำกัด มีลักษณะคล้ายคลึงกับการเล่นแชร์ทั่ว ๆ ไป ที่นิยมเล่นกันอยู่ในประเทศไทย แต่แตกต่างกับการเล่นแชร์ทั่ว ๆ ไปตรงที่บริษัทจะทำหน้าที่เป็นนายวงแชร์เพียงอย่างเดียว และไม่ร่วมเล่นแชร์กับลูกวงแชร์ โดยไม่รับเงินกองกลางแชร์ในงวดที่ 1 ซึ่งตามปกตินายวงแชร์ทั่วไปจะมีสิทธิได้รับเงินดังกล่าวในงวดแรก โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย บริษัทคงมีหน้าที่เพียงรวบรวมผู้เล่นแชร์ รับและจ่ายเงินในการเล่นแชร์ แต่จะเก็บเงินค่าบริการจากผู้เล่นแชร์ อันเป็นผลประโยชน์ที่บริษัทได้รับจากการทำหน้าที่เป็นนายวงแชร์ และผู้เล่นแชร์ที่ประมูลแชร์จนได้รับเงินกองกลางแชร์ไปแล้ว ก็ยังมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยจากการเล่นแชร์ทุกงวดด้วย ซึ่งเป็นลักษณะการเล่นแชร์ดอกกลับ

เนื่องจากการประกอบธุรกิจเป็นนายวงแชร์ของนิติบุคคลในระยะแรกเป็นกิจการที่ทำกำไรได้ดี จึงมีบริษัทต่าง ๆ จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นนายวงแชร์กันมาก โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2521 ถึงต้นปี พ.ศ. 2522 มีการขอจัดตั้งบริษัทแชร์ต่อกรมทะเบียนการค้ากระทรวงพาณิชย์มากจนผิดสังเกต ซึ่งเห็นได้จากสถิติของกรมทะเบียนการค้าระบุว่าประมาณเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2522 มีบริษัทที่จดทะเบียนเพื่อประกอบธุรกิจแชร์รวมทั้งสิ้น 219 บริษัท ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร 158 บริษัท และตั้งอยู่ในต่างจังหวัด 61 บริษัท รัฐบาลในสมัยนั้นเห็นว่า อาจเป็นช่องทางให้เกิดการโกงแชร์กันได้ง่ายจึงได้มีความพยายามที่จะควบคุมการประกอบธุรกิจแชร์ขององค์กรธุรกิจเหล่านั้นโดยการออกกฎหมาย แต่ก็มีการคัดค้านในสภานิติบัญญัติ จึงได้มีการแก้ไขโดยใช้มาตรการทางฝ่ายบริหารให้ระงับการจดทะเบียนบริษัทแชร์ไว้¹⁶

¹⁴ วณี จงศิริวัฒน์, "การเล่นแชร์และบริษัทเงินแชร์," วารสารธรรมศาสตร์, 10, 3 (ก.ย. 2524) : 148.

¹⁵ จิตต์ ทศประเสริฐ, "ร่าง พ.ร.บ.การเล่นแชร์ พ.ศ....." ข่าวพาณิชย์, 39, 9968 (2 มี.ค. 2531) : 14.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน

โดยให้กรมทะเบียนการค้ายุติการจดทะเบียนแชร์ เพราะถือว่าเป็นกิจการที่ยังคงให้รอการจดทะเบียนไว้ก่อนตามมติของคณะรัฐมนตรีความปรากฎตามหนังสือเลขอาธิการคณะรัฐมนตรีที่ สร. 0203/10608 ลงวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2522¹⁷ แต่ก็ไม่อาจกระทำได้อีก เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามการประกอบธุรกิจดังกล่าวไว้โดยชัดแจ้ง รายละเอียดปรากฏตามคำพิพากษาฎีกาที่ 2383/2526 ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2383/2526 การที่โจทก์มีความประสงค์จะจัดตั้งบริษัท เพื่อประกอบกิจการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าและการเล่นแชร์เป็นสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำได้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ การจำกัดสิทธิเช่นว่านี้จะกระทำได้อีกเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง ฉะนั้น เมื่อโจทก์ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทโดยมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ต้องห้าม หรือต้องควบคุมตามกฎหมาย จึงเป็นหน้าที่ของจำเลย (กรมทะเบียนการค้า) จะต้องพิจารณาว่าคำขอของโจทก์ครบถ้วนถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1019 บัญญัติไว้หรือไม่เท่านั้น จำเลยจะสั่งให้รอรับจดทะเบียนไว้ก่อนตามมติคณะรัฐมนตรีเพื่อที่จะแก้ไขกฎหมายให้ควบคุมถึงการประกอบอาชีพของโจทก์ดังกล่าวหาได้ไม่ แต่ศาลจะสั่งให้จำเลยรับจดทะเบียนทันทีก็ยังไม่ถูกต้อง เพราะอาจมีเรื่องอื่น ๆ ที่จำเลยจำเป็นต้องพิจารณาต่อไปตามที่มาตรา 1019 บัญญัติไว้

อย่างไรก็ตาม ในช่วงประมาณปี 2526 และ 2527 เป็นช่วงที่เริ่มมีวิกฤตการณ์ทางการเงิน จึงมีห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจเป็นนายวงแชร์ประมาณกว่า 400 บริษัท แต่นิติบุคคลดังกล่าวก็ได้ปิดกิจการลงไปเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากประสบภาวะขาดทุน หรือบางแห่งก็มีการโกงประชาชนผู้ร่วมเล่นแชร์ในฐานะลูกวงแชร์ และปิดกิจการไปในช่วงปลายปี พ.ศ. 2527 ซึ่งเป็นช่วงที่บริษัทการเงินและกิจการที่เกี่ยวข้องกับการเงินประสบปัญหาหนักมากและมีผลกระทบเป็นลูกโซ่ถึงกิจการเงินแชร์ เพราะบริษัทเหล่านี้ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกันและความสัมพันธ์ทางการการเงินต่อกัน ต่อมาประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของการเล่นแชร์จึงได้ตราพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ขึ้นโดยมีเหตุผลและความจำเป็นในการตรากฎหมายคือ เนื่องจากในปัจจุบันได้มีผู้ประกอบธุรกิจเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์อย่างกว้างขวาง การประกอบธุรกิจดังกล่าวนอกจากจะเป็นอันตรายต่อประชาชนแล้วยังกระทบต่อการระดมเงินออมของสถาบันการเงินที่ทางราชการสนับสนุนและรับผิดชอบ และส่งผลกระทบไปถึงระบบเศรษฐกิจโดยรวมอีกด้วย นอกจากนี้ยังปรากฏว่าผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวหลายรายได้พยายามดำเนินการให้ใกล้เคียงกับการประกอบธุรกิจเงินทุนซึ่งมีกฎหมายควบคุมอยู่แล้ว ในการนี้สมควรห้ามประกอบธุรกิจประเภทนี้ ส่วนการเล่นแชร์ของประชาชนทั่วไปที่มีได้ดำเนินการเป็นธุรกิจนั้นยังให้กระทำต่อไปได้ กฎหมายฉบับดังกล่าวจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่การบัญญัติห้ามนิติบุคคลเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มี

¹⁷ ประชาชาติธุรกิจ, 8 ธันวาคม พ.ศ. 2527, หน้า 10.

การเล่นแชร์ และการกำหนดข้อจำกัดของบุคคลธรรมดาในการเล่นแชร์ หรือเป็นนายวงแชร์ ซึ่งผู้เขียนจะได้อธิบายต่อไปในบทที่ 3

2.2.2 ความสำคัญของการเล่นแชร์

ถึงแม้การเล่นแชร์จะเป็นเรื่องของการเงินนอกระบบ แต่ก็ยังเป็นแหล่งการเงินที่มีความจำเป็นสำหรับสังคมไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นสังคมที่มีการกระจายทางเศรษฐกิจที่ยังไม่ได้ผลเต็มที่ เพราะแหล่งการเงินในระบบ เช่น ธนาคารยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการทางการเงินของประชาชนทั่วประเทศได้ โดยเฉพาะการให้กู้ยืมเงินแก่ผู้ที่ยากจนและอยู่ห่างไกลในชนบท การเล่นแชร์จึงเป็นส่วนสำคัญและแหล่งใหญ่ของการเงินนอกระบบในปัจจุบัน และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้รับความนิยมทั่วไปทั้งประเทศและในแทบทุกระดับทุกกลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงที่สภาพเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในสภาวะที่ถดถอย หรือไม่มีเงินในตลาดการเงินในระบบหรือสถาบันการเงินในระบบมีมาตรการจำกัดสินเชื่อ อันเนื่องมาจากนโยบายทางการเงินรัฐหรืออื่นๆ แล้ว การเล่นแชร์จะมีบทบาทมากในหมู่ประชาชนผู้ต้องการเงินทุน เนื่องจากไม่สามารถระดมเงินจากตลาดการเงินในระบบได้

ความสำคัญของการเล่นแชร์เป็ยหวยต่อสภาพเศรษฐกิจ และสังคมไทยสามารถแบ่งพิจารณาในรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

2.2.2.1 ความสำคัญทางเศรษฐกิจ

(ก) เป็นแหล่งเงิน

การเล่นแชร์เป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ซึ่งต้องการเงินทุนที่เข้าถึงได้ง่าย โดยเฉพาะสำหรับบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งพาแหล่งการเงินอื่นๆ ทั้งแหล่งการเงินในระบบ หรือนอกระบบอื่นๆ เช่น ไม่สามารถกู้ยืมเงินจากธนาคาร บริษัทเงินทุน หรือสถาบันการเงินอื่นๆ เพราะไม่มีหลักทรัพย์ที่จะประกันการชำระหนี้ หรือไม่สามารถหาผู้ค้ำประกันการกู้ยืมเงิน หรือเพราะสถาบันการเงินมีนโยบายจำกัดสินเชื่อ อันเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจหรืออื่นๆ หรือไม่สามารถ หรือไม่ประสงค์ที่จะกู้ยืมเงินจากเอกชนซึ่งเป็นนายทุนเงินกู้ เนื่องจากต้องเสียดอกเบี้ยให้อัตราที่สูงมาก บุคคลดังกล่าวจึงสามารถร่วมเล่นแชร์และได้เงินจากการเล่นแชร์เป็ยหวยได้ ไม่ว่าจะโดยการเล่นแชร์ในฐานะนายวงแชร์ ซึ่งมีสิทธิได้รับทุนกองกลางแชร์ในงวดแรกโดยไม่ต้องเสียประโยชน์ใดๆ หรือในฐานะลูกวงแชร์ ซึ่งสามารถเข้าแข่งขันเพื่อรับทุนกองกลางแชร์ได้ เมื่อต้องการเงินทุนประชาชนจึงนิยมเล่นแชร์และนำเงินที่ได้รับจากการ

เล่นแชร์ไปลงทุนในการประกอบธุรกิจ หรือนำไปใช้ในการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจที่ลงทุนไว้แล้วได้

(ข) เป็นแหล่งการเงินสำหรับผู้ที่ขาดเงินใช้สอย

นอกจากการเล่นแชร์จะเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบธุรกิจขนาดกลางและรายย่อย ที่ไม่สามารถพึ่งพาเงินทุนจากธนาคารและแหล่งการเงินในระบบอื่นๆ ได้มากนัก แตกต่างจากองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ที่เข้าถึงแหล่งการเงินในระบบได้เต็มที่แล้ว การเล่นแชร์ยังเป็นแหล่งการเงินสำหรับผู้ที่ต้องการเงินเพื่อไปซื้อหาสิ่งของต่างๆ อันเป็นปัจจัยสี่สำหรับการดำรงชีวิตหรือสิ่งอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับบุคคลซึ่งมีฐานะยากจนและฐานะปานกลาง

(ค) เป็นแหล่งเงินออม

นอกจากการเล่นแชร์เป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ที่ต้องการเงินทุนแล้ว ก็ยังเป็นแหล่งลงทุนและแหล่งเงินออมสำหรับผู้ไม่มีความจำเป็นต้องใช้เงินอย่างรีบด่วน หรือเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี บุคคลดังกล่าวมักเล่นแชร์เพื่อเก็บเงินและได้รับดอกเบี้ย ซึ่งเป็นผลประโยชน์จากการเล่นแชร์ และดอกเบี้ยดังกล่าวมักจะมีอัตราสูงกว่าการฝากเงินในระบบธนาคารหรือบริษัทเงินทุนต่างๆ ที่เป็นสถาบันการเงินที่รัฐรับรอง

2.2.2.2 ความสำคัญทางสังคม

ในทางสังคมนั้น นอกจากการเล่นแชร์จะเป็นการช่วยเหลือหรือพึ่งพาซึ่งกันและกันในทางการเงิน สำหรับผู้ที่มีความเดือนร้อนทางการเงินโดยมีการผลัดกันรับเงินกองกลางแชร์ในแต่ละงวด โดยผู้ที่เดือนร้อนมากรับเงินไปก่อนโดยวิธีการประมูลหรือวิธีอื่นใด เช่น จับสลาก และหมุนเวียนกันไปจนครบจำนวนผู้เล่นแชร์แล้ว ก็ยังก่อให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันในระหว่างสมาชิกผู้ร่วมเล่นแชร์ในวงแชร์เดียวกัน เนื่องจากมีการสังสรรค์และสร้างสังคมใหม่ระหว่างผู้ร่วมเล่นแชร์ด้วยกัน อันทำให้เกิดความอบอุ่นใจ และตรงกับความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการได้รับประโยชน์โดยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางสังคมวิทยา คือ ทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Interaction Theory)

ด้วยเหตุต่างๆ ดังกล่าวที่การเล่นแชร์จึงมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย การเล่นแชร์จึงเป็นส่วนสำคัญและแหล่งใหญ่ของการเงินนอกระบบของประเทศไทยในปัจจุบัน อันจะเห็นได้จากการมีการเล่นแชร์ในทุกชุมชนของทุกจังหวัดและทุกภาคของประเทศไทย มีทั้งการเล่นแชร์ในหมู่ประชาชนธรรมดา ผู้ใช้แรงงานพนักงานบริษัท

และห้างร้านต่าง ๆ นักธุรกิจระดับกลางขึ้นไป และนักธุรกิจระดับเล็ก นักกฎหมาย ข้าราชการ ลูกจ้างหน่วยงานราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจและลูกจ้างหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ทั้งที่มีมติของ คณะรัฐมนตรีห้ามข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนลูกจ้างของหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจเล่นแชร์ก็ตาม¹⁸

2.2.3 ความหมายของการเล่นแชร์

ความหมายของการเล่นแชร์นั้น อาจจำกัดความได้ว่า หมายถึง การที่บุคคล ตั้งแต่สามคนขึ้นไปตั้งวงแชร์ขึ้น ด้วยความสมัครใจ เพื่อผูกพันสมาชิกวงแชร์ทุกคนว่าจะต้อง ส่งเงินจำนวนเท่ากัน ๆ ตามที่ตนรับภาระด้วยความสมัครใจเข้าผูกพัน มอบให้แก่นายวงแชร์ เป็นผู้รับผิดชอบ จัดรวมเงินทั้งหมดเพื่อส่งมอบแก่สมาชิกวงแชร์ที่ประมูลให้ผลประโยชน์สูงสุด ก่อนส่วนสมาชิกแชร์รายอื่นได้ผลประโยชน์ที่สมาชิกผู้ประมูลเสนอให้เป็นการตอบแทน และ บรรดาสมาชิกแชร์ทุกคนต่างมีสิทธิเสนอประมูลให้เงินรวมแชร์ได้ทุกคน ด้วยการหมุนเวียน ผลัดเปลี่ยนไปจนกว่าจะครบจำนวนเงินสมาชิกวงแชร์

จากความหมายดังกล่าวจะให้เข้าใจเห็นเด่นชัดยิ่งขึ้นควรเข้าใจด้วยว่าการ เล่นแชร์คือ สัญญาประเภทหนึ่งที่มีกำหนดชื่อเรียกไว้โดยเฉพาะ อย่างเช่น สัญญาซื้อขายสัญญา ฝากขาย ฯลฯ ตามที่ปรากฏในเอกเทศสัญญาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การเล่นแชร์ เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของบุคคลทั้งสองฝ่าย โดยปราศจากเล่ห์ ฉ้อฉล สัญญาแชร์จึงจะ สมบูรณ์บังคับกันได้ระหว่างคู่กรณี อีกทั้งสัญญาแชร์มิใช่สัญญาที่กฎหมายกำหนดรูปแบบไว้ โดยเฉพาะ ข้อปลีกย่อยของสัญญาแชร์จึงอาจแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ร่วมเล่น ซึ่งข้อแตกต่างเหล่านี้จัดรวมเรียกว่า “ประเพณีแชร์”

อย่างไรก็ดี ปัญหาถ้อยคำการเล่นแชร์ได้เป็นยุติเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติ การเล่นแชร์ขึ้น ในปี พ.ศ. 2534 โดยในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้นิยาม คำว่า “การเล่นแชร์” ให้หมายความว่า “การที่บุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปตกลงเป็นสมาชิกวงแชร์ โดย แต่ละคนมีภาระที่จะส่งเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดรวมเข้าเป็นทุนกองกลางเป็นงวดๆ เพื่อให้สมาชิก วงแชร์หมุนเวียนกันรับทุนกองกลางแต่ละงวดนั้นไปโดยการประมูล หรือโดยวิธีอื่นใด และให้ หมายความว่ารวมถึงการรวมทุนในลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย”¹⁹ ซึ่ง

¹⁸ เสาวนีย์ อัสวโรจน์ , การศึกษาวิจัยกฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์เปียฮวย , หน้า 3 - 6.

¹⁹ พิชัย นิลทองคำ , แนวคิดหลัก วิธีปฏิบัติและปัญหาดำเนินคดีแพ่ง - อาญา แชร์เปียฮวย , (กรุงเทพมหานคร : บริษัท อทตยา จำกัด , 2541) , หน้า 54 - 55.

รายละเอียดต่าง ๆ ของการเล่นแชร์ในความหมายตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้เขียนจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 3

2.2.4 ประเภทของแชร์

ในการเล่นแชร์แต่ละวงแชร์ จะมีกติกากำหนดบังคับแก่ผู้ร่วมเล่นไว้ และมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน บางวงแชร์อาจใช้วิธีการเรียกดอกแชร์แต่แรกเมื่อประมูลแชร์ได้ (ดอกแชร์ คือ ผลประโยชน์ที่ผู้ประมูลแชร์เสนอตอบแทนแก่ผู้ร่วมเล่นแชร์ผู้อื่น เพื่อการที่ตนได้ใช้ประโยชน์ในเงินทุนกองกลางแชร์ก่อนผู้อื่น) บางวงแชร์อาจเรียกเก็บดอกแชร์ภายหลังที่ประมูลแชร์และรับเงินไปแล้ว โดยนำดอกแชร์ไปจ่ายสมทบต้นเงินแชร์และอาจใช้วิธีส่งจ่ายเช็คลงวันที่ล่วงหน้ามอบให้นายวงแชร์ไว้ เพื่อจะได้นำเช็คนั้นจ่ายแก่ผู้ประมูลแชร์รายอื่นๆ ที่ประมูลได้ในงวดถัดๆ ไป หรือบางวงแชร์อาจมีวิธีการจับสลากเลือกสรรผู้ได้ใช้ประโยชน์จากเงินกองทุนแชร์ หรือแม้แต่ใช้วิธีการอื่นๆ ซึ่งแตกต่างกันในรายละเอียดบ้างตามสมควร จึงอาจจัดแบ่งประเภทแชร์ได้ดังต่อไปนี้

2.2.4.1 ประเภทแชร์ตามลักษณะการเล่น

การจัดแบ่งประเภทแชร์ตามลักษณะในที่นี่คือลักษณะการชำระค่าดอกแชร์หรือผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท

1. แชร์ดอกหัก
2. แชร์ดอกตาม
3. แชร์รูปแบบอื่น

แชร์ดอกหัก คือ การเล่นแชร์ด้วยวิธีที่ให้ผู้ร่วมเล่นทุกคนมีสิทธิเสนอโพล์ดอกแชร์ต่อนายวงแชร์ การเสนอนี้กระทำเป็นความลับ (หรือเสนอด้วยปากเปล่า) ผู้ร่วมเล่นคนใดจะเสนอหรือไม่ก็ได้สุดแล้วแต่ความจำเป็นที่จะใช้เงินหรือไม่ นายวงแชร์มีหน้าที่รวบรวมโพล์ดอกแชร์ทั้งหมดแล้วเปิดดูจัดหาลำดับว่าผู้ใดให้ดอกแชร์ตอบแทนสูงสุด ผู้ให้ผลตอบแทนสูงสุดเป็นผู้มีสิทธิได้เงินกองทุนแชร์ในงวดนั้น ๆ ไปใช้ประโยชน์ ส่วนผู้ร่วมเล่นที่ยังไม่ได้เข้าประมูล หรือประมูลแล้วไม่ได้ก็จะมีสิทธิเข้าประมูลในงวดต่อๆ ไปจนกว่าจะชนะการประมูล

ส่วนที่เรียกว่าแชร์ดอกหักเป็นเพราะว่า เมื่อนายวงแชร์รวบรวมเงินค่าแชร์จากสมาชิกวงแชร์ทั้งหมดทุกคนแล้ว ก็จะหักกันเอาดอกแชร์ตามจำนวนที่ประมูลได้ไว้เท่ากับจำนวนผู้ร่วมเล่นแชร์ที่ยังประมูลไม่ได้ เพื่อนำเอาดอกแชร์นั้นจ่ายให้แก่ผู้ร่วมเล่นรายอื่นที่ยังไม่ประมูลหรือประมูลไม่ได้ไปในทันที ผลก็เท่ากับว่า ผู้ประมูลแชร์ได้จะได้รับเท่ากับจำนวน

ผลรวมเงินแชร์ของผู้เข้าร่วมเล่นทุกคน หักออกจากดอกแชร์ที่จะต้องจ่าย และในการส่งเงินค่าแชร์งวดต่อไปผู้ประมูลได้จะต้องส่งใช้ให้เท่ากับจำนวนเงินลงทุนค่าแชร์²⁰

แชร์ดอกตาม คือ การเล่นแชร์โดยวิธีการให้ผู้ร่วมเล่นได้มีโอกาสได้รับเงินกองทุนแชร์รวมเท่ากับจำนวนหุ้นแชร์ทั้งหมด หรือเรียกโดยง่ายว่า รับเงินแชร์ไปเต็มจำนวน พร้อมกับดอกแชร์ที่ผู้ร่วมเล่นรายอื่นซึ่งประมูลไปแล้ว โดยในงวดถัดไปผู้ประมูลแชร์ได้จะต้องส่งใช้เงินลงทุนแชร์พร้อมกับดอกแชร์ที่ตนประมูลไปได้

วิธีการประมูลกระทำเป็นความลับเช่นเดียวกับแชร์ดอกหัก(หรืออาจใช้ปากเปล่าประมูลแข่งขัน) โดยผู้ร่วมเล่นซึ่งมีสิทธิประมูลจะเขียนโพล์ดอกแชร์ส่งมอบให้แก่นายวงแชร์เก็บรวบรวม และทำเปิดเปรียบเทียบว่าผู้ใดให้ดอกแชร์สูงสุด ผู้ประมูลผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินกองทุนรวมแชร์ในงวดนั้นไปใช้ประโยชน์ก่อนผู้ร่วมเล่นอื่นที่แพ้การประมูล (หรืออาจสละสิทธิประมูล) ผู้ที่ประมูลได้เงินกองทุนรวมแชร์ไปใช้แล้ว จะหมดสิทธิเข้าประมูลมีเพียงหน้าที่ส่งใช้เงินหุ้นแชร์พร้อมดอกแชร์ที่ตนประมูลในงวดต่อไป ๆ จนกว่าครบจำนวนหุ้นแชร์ทั้งหมด ลักษณะที่เรียกว่า “แชร์ดอกตาม” คือ จ่ายดอกตามพร้อมกับเงินลงทุนแชร์นั่นเอง²¹

กรณีการเสนอโพล์ดอกแชร์ไม่ว่าจะเป็นกรณีแชร์ดอกหัก หรือแชร์ดอกตามอาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญได้ว่า มีผู้เสนอจำนวนเท่ากัน เช่นนี้วิธีการหาผู้ชนะการประมูลแชร์กระทำได้หลายลักษณะด้วยกันคือใช้วิธีการตกลงกันในระหว่างผู้เสนอจำนวนที่เท่ากัน หรือใช้วิธีการจับสลากหาผู้ชนะ ถ้าหากดำเนินการตามวิธีดังกล่าวไม่ได้อาจจะใช้วิธีการให้เสนอโพล์ดอกแชร์ใหม่อีกครั้ง แต่ครั้งนี้ให้สิทธิเฉพาะผู้ที่เสนอโพล์ประมูลเท่ากันเท่านั้น เช่น ในครั้งแรกดำและแดงเสนอโพล์ดอกแชร์เท่ากันที่ 100 บาท ครั้งที่สองให้สิทธิดำกับแดงเสนอแข่งขันกันใหม่ถ้าดำเสนอ ที่ 120 แดง เสนอที่ 130 ดอกแชร์ที่แดงจะต้องจ่ายคือ 130 บาท ถือเป็นดอกแชร์สูงสุด แดงมีสิทธิได้รับเงินกองทุนแชร์รวมไปใช้แต่ต้องจ่ายชำระดอกแชร์แก่ผู้ร่วมเล่นรายอื่น ๆ ที่ 130 บาท

อย่างไรก็ดีความตกลงนี้อาจมีเงื่อนไขที่แตกต่างไปในระหว่างวงแชร์ก็คือแชร์บางวงอาจกำหนดให้ส่วนต่าง 30 บาทที่แดงเสนอแข่งขันนั้น จ่ายเป็นผลตอบแทนแต่เฉพาะดำผู้ประมูลแข่งขันหาผู้ชนะกับแดง หรืออาจจะต้องจ่ายดอกแชร์แก่ผู้ร่วมเล่นรายอื่นที่มีสิทธิที่จำนวน 130 ก็ได้ สุดแต่ข้อตกลง ข้อตกลงเช่นนี้ย่อมกระทำได้ตามประเพณีนิยมของวงแชร์ และเช่นกันหากมีกรณีที่ครั้งที่สองยังคงเสนอเท่ากันอีกก็จะมีกรณีการเสนอครั้งที่ 3 หรือครั้ง

²⁰ เรื่องเดียวกัน , หน้า 85-86.

²¹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 88.

ต่อ ๆ ไปจนกว่าจะได้ผู้ให้ดอกแชร้สูงสุดเพียงคนเดียว เกี่ยวกับดอกแชร้ตามนี้มีคำพิพากษาศาลฎีกาวางบรรทัดฐานไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 629/2486 การเล่นแชร้เปียหวยเป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือพวกที่เล่นแชร้ด้วยกัน โดยให้ผู้ที่ให้ดอกเบีย้สูงสุดเอาไปใช้ก่อนแล้วผ่อนส่งเป็นเดือน ๆ ตามจำนวนหุ้นของตนและเงินที่ส่งมานี้บวกกับของคนอื่นส่งมาสมทบเพื่อให้โอกาสคนอื่นประมูลไปได้อีกตุ่กัน กรณีจึงไม่เป็นการกู่ยืม แม้ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือก็ฟ้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2164- 2173/2524 การเล่นแชร้ประเภทดอกตามคือผู้ที่เบีย้ได้ไปแล้วจะต้องส่งดอกเบีย้พร้อมกับต้นเงินแชร้เป็นงวด ๆ จนกว่าจะครบกำหนดนั้นผู้เล่นที่มีสิทธิรับเงินในงวดต่อ ๆ ไปยอมมีสิทธิได้รับดอกเบีย้ในการประมูลครั้งก่อน ๆ เป็นผลประโยชน์ตอบแทน การให้ดอกเบีย้ดังกล่าวจึงเป็นข้อตกลงอย่างหนึ่งของสัญญาแชร้ผู้มีสิทธิรับเงินแชร้ ในภายหลังกยอมมีสิทธิเรียกได้ตามสัญญานั้น²²

แชร้รูปแบบพิเศษ มีลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อนายวงแชร้เป็นอย่างมาก กล่าวคือ นายวงแชร้จะได้รับประโยชน์จากเงินกองทุนรวมแชร้มากกว่าลูกวงแชร้ ทั้งได้โอกาสรับเงินนั้นก่อนเป็นรายแรก ด้วยวิธีการของแชร้รูปพิเศษนี้ เป็นการกำหนดสัดส่วนเงินลงหุ้นที่ไม่เท่ากัน กล่าวคือ ในวงแชร้หนึ่งงวดแชร้งวดแรกลูกวงแชร้จะต้องจ่ายเงินลงหุ้น หุ้นละ 7,000 บาท ถ้าแชร้วงนั้นมี 10 หุ้นก็เท่ากับ 70,000 บาท (ในสภาพที่เป็นจริงนายวงแชร้ไม่ต้องนำเงินมาลงหักออกคงเหลือ 9 คนที่นำเงินมาลงหุ้นจึงเท่ากับ 63,000 บาท แต่ทางบัญชีจะได้เท่ากับกับ 70,000 บาท) เงินรวม 70,000 บาท นี้ นายวงแชร้รับนำไปใช้ประโยชน์ ส่วนในงวดต่อ ๆ ไปตั้งแต่งวดที่ 2 ถึงงวดที่ 10 ลูกวงแชร้จะต้องนำเงินมาลงหุ้นแชร้หุ้นละ 5,000 บาท รวม 9 คน เท่ากับ 45,000 บาท ส่วนนายวงแชร้จะต้องลงหุ้นเท่ากับ 7,000 บาท รวมเป็นเงินกองทุนรวมแชร้ 52,000 บาท และงวดต่อ ๆ ไปก็จะเป็นเช่นนี้ จึงเห็นข้อแตกต่างกับแชร้สองประเภทแรกได้ว่าการลงหุ้นจะมีสัดส่วนที่ไม่เท่ากัน แชร้รูปพิเศษนี้เอื้อประโยชน์ต่อนายวงแชร้มาก แต่การระดมรับผิดชอบความเสี่ยงภัยของนายวงแชร้ก็ย่อมต้องมีมากขึ้นด้วย เช่นต้องรับผิดชอบต่อลูกวงแชร้เต็มจำนวนในกรณีที่ลูกวงแชร้ผู้หนึ่งผู้ใดหลบหนีไม่ชำระค่าหุ้นแชร้ ลักษณะของวิธีการประมูลประเภทพิเศษนี้ คงใช้รูปแบบวิธีการเหมือนกับแชร้สองประเภทดังกล่าว หรืออาจจะใช้วิธีจับสลากโดยกำหนดดอกแชร้ไว้ตายตัวก็ได้

ส่วนรูปแบบจะเป็นแชร้ดอกตามหรือแชร้ดอกหักก็ได้ สุดแล้วแต่ประเพณีที่ตกลงกันเป็นพิเศษ กล่าวคือ เมื่อประมูลแล้วให้วิธีแชร้ดอกหัก หักดอกแชร้คืนตอบแทนผู้ที่ประมูลไม่ได้ก่อน หรือให้รับเงินไปเต็มจำนวนก่อนแล้วผ่อนส่งดอกแชร้ใช้ให้ในงวดถัด ๆ

²² เรื่องเดียวกัน , หน้า 90-91.

ไปก็ได้ การกำหนดอัตราเป็นสัดส่วนระหว่างหุ้นที่ลงในระหว่างนายวงแชร์กับลูกวงแชร์อาจแตกต่างกันน้อยที่สุดแต่ความตกลงไม่มีกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตายตัว²³

แชร์รูปแบบอื่น

1. **แชร์จับสลาก** ลักษณะแชร์ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีหลักการและพื้นฐานมาจากแชร์ดอกหักและดอกตามทั้งสิ้น ส่วนวิธีการและลักษณะอื่นปลีกย่อยแตกต่างกันไปบ้างตามสมควร ทำให้จัดแบ่งเป็นประเภทแชร์อีกลักษณะหนึ่งได้เช่นกันในประเภทของแชร์จับสลากนี้ ค่อนข้างจะคล้ายกับการกั๊ยืมที่กำหนดดอกแชร์ไว้ตายตัว แต่เนื่องจากลักษณะและวิธีดำเนินการยังอยู่ในนิยามคำว่า “การเล่นแชร์” ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 จึงทำให้แชร์จับสลากอื่นนี้ยังคงจัดอยู่ในประเภทแชร์ที่มีผลบังคับกันได้ตามกฎหมาย

กล่าวคือ การเล่นแชร์รูปแบบนี้จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์สำคัญไว้ 3 ประการด้วยกัน ประการที่หนึ่งกำหนดจำนวนเงินลงทุนแชร์ในจำนวนที่แน่นอน เช่น มีละ 1,000 บาท ประการที่สองกำหนดดอกแชร์ไว้ตายตัวเช่น 50 บาท และประการที่สามกำหนดวันเวลาสถานที่จับสลากไว้แน่นอน ดังนั้น ตามวันที่เวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละงวดจะมีก็แต่ผู้ที่ประสงค์จะได้รับสิทธิรับเงินกองกลางแชร์ไปใช้ก่อนเท่านั้นที่เข้ามาร่วมทำการจับสลาก ผู้ใดจับสลากได้ก็จะมีสิทธิใช้เงินกองกลางแชร์ในงวดนั้นและหมดสิทธิใช้เงินกองกลางแชร์งวดต่อไปในงวดต่อไป จึงเป็นสิทธิของผู้ที่ยังจับสลากไม่ได้ ได้สิทธิจับสลากหมุนเวียนไปจนครบจำนวนผู้เล่น (มือ) ทุกรายก็ดี หากแชร์จับสลากจะไม่กำหนดดอกแชร์ คือ มี ดอกแชร์เท่ากับศูนย์ก็ได้เช่นกัน

2. **แชร์กำหนดดอกแชร์ขั้นต่ำ** แชร์ประเภทนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับแชร์จับสลาก กล่าวคือมีลักษณะสำคัญ ประการที่หนึ่ง กำหนดจำนวนผู้เล่น(จำนวนมือ)แน่นอน ประการที่สอง กำหนดจำนวนเงินลงทุนแชร์จำนวนแน่นอนเช่น 1,000 บาท ต่อมือ ประการที่สาม กำหนดงวดการประมูลแน่นอน คือ กำหนด วัน เวลาและสถานที่ประมูลแต่ละงวดไว้ชัดเจน เช่น ทุกวันที่ 15 ของเดือน และประการที่สี่ กำหนดดอกแชร์ขั้นต่ำไว้

วิธีการเล่นแชร์ไว้ลักษณะเช่นนี้ มีมูลเหตุสำคัญกล่าวคือ ประการแรก ผู้ที่เข้าร่วมเล่นเป็นสมาชิกวงแชร์มีบางรายไม่ประสงค์จะเข้าประมูลเนื่องจากมีเงินเหลือใช้ จึงหวังประโยชน์จากการได้ดอกแชร์ในแต่ละงวดเป็นการตอบแทน ฉะนั้น เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ร่วมเล่นเป็นสมาชิกวงแชร์ประเภทนี้จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่แน่นอนและคุ้มค่าต่อการเสียสละให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์เงินกองกลางแชร์ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดดอก

²³ เรื่องเดียวกัน , หน้า 92-93.

แชร์ขั้นต่ำไว้ ประการที่สอง เป็นเหตุผลที่สืบเนื่องจากประการแรกกล่าวคือ หากในงวดแชร์งวดใดงวดหนึ่ง ไม่มีผู้ประสงค์จะเข้าประมูลมีความจำเป็นยิ่งที่นายวงแชร์จะต้องหาผู้รับเงินกองกลางไปใช้ประโยชน์ในงวดนั้น ๆ ให้ได้ (โดยอาจใช้วิธีการคัดเลือก จับสลาก หรือวิธีอื่นใด) ฉะนั้น หากมิได้กำหนดดอกแชร์ขั้นต่ำไว้แล้ว ผลประโยชน์ของผู้ร่วมเล่นแชร์ก็จะสูญเสียไปได้ เหตุตั้งกล่าวการออกข้อกำหนดดอกแชร์ขั้นต่ำไว้จึงสมประโยชน์และสอดคล้องต่อหลักการแชร์ ส่วนลักษณะและวิธีการอื่นๆ คงคล้ายกับประเภทแชร์ที่กล่าวข้างต้นแล้วแต่กรณี

2.2.4.2 ประเภทแชร์ตามลักษณะหลักประกัน

การเล่นแชร์ไม่มีบทบัญญัติให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ (ฎีกาที่ 284/2518) ฉะนั้น สัญญาแชร์จึงเกิดขึ้นด้วยความไว้เนื้อเชื่อใจกันระหว่างผู้ร่วมลงเงิน หลักการเล่นแชร์อยู่บนพื้นฐานของหลักสุจริต หมูคนที่ร่วมเล่นจึงมาจากกลุ่มนักธุรกิจประเภทเดียวกัน เพื่อนพ้องเดียวกันหรือผู้ที่อยู่ในพื้นที่บ้านละแวกเดียวกัน แต่ด้วยพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปในปัจจุบันเป็นผลให้มีการใช้ระบบแชร์เป็นแหล่งระดมเงินทุนนอกระบบเพื่อนำเงินทุนไปใช้ในการประกอบธุรกิจการค้า ดังนั้น วิวัฒนาการแชร์จากเดิมที่อาศัยหลักธุรกิจเป็นสำคัญ ได้บวกเพิ่มหลักสะดวกและหลักประกันเข้าด้วย กล่าวคือ ได้นำเอาตราสารทางการเงินเข้ามาใช้โดยเฉพาะตราสารที่สำคัญคือ เช็ค การจ่ายเช็คมอบแก่นายวงแชร์ไว้เมื่อประมูลแชร์ได้ จึงกลายเป็นประเพณีนิยมในหมู่นักธุรกิจ ดังนั้น อาจจัดแบ่งประเภทแชร์ตามหลักประกันได้ 2 ประการคือ แชร์เงินสดและแชร์เช็ค

แชร์เงินสด แชร์เงินสดหรือแชร์ไม่มีสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร แชร์เงินสดนี้มีลักษณะประเพณีดั้งเดิม ถือหลักความไว้เนื้อเชื่อใจ และหลักสุจริตเป็นสำคัญ เนื่องจากการเล่นแชร์ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ จะมีย่างมากก็เพียงรายชื่อผู้ร่วมเล่นแชร์ที่นายวงแชร์จัดทำขึ้น และแจกจ่ายให้แก่ลูกวงทุกคนรู้ว่ามิผู้ใดร่วมเล่นแชร์บ้าง และจำนวนมือที่ร่วมเล่นมีเท่าใดรายละเอียดอื่น ๆ ไม่ว่าจะป็นอาชีพที่อยู่หรือสถานะทางการเงินของผู้ร่วมเล่นทุกคน ต่างคนต่างไม่รู้จักมากนักจะมีแต่นายวงแชร์เท่านั้นที่รู้ในรายละเอียดและข้อมูลต่าง ๆ มากที่สุด ดังนั้น ความไว้วางใจสำหรับแชร์ประเภทนี้จึงมอบแก่นายวงแชร์เป็นสำคัญ เมื่อนายวงแชร์มีความสำคัญ จึงมองเห็นหลักการที่กฎหมายกำหนดไว้ชัดเจน คือ การตอบแทนนายวงแชร์ด้วยการให้ได้รับประโยชน์ในเงินกองทุนแชร์โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย

แชร์เงินสดนี้ยึดถือประเพณีการเล่นแชร์เป็นกติกาข้อบังคับประเพณีการเล่นเป็นที่รู้จักกันในหมู่นักผู้ร่วมเล่นแชร์ด้วยกัน โดยอาจจะใช้ประเพณีแชร์ดอกหักประเพณีแชร์ดอกตาม หรือประเพณีลักษณะปลีกย่อยอื่นๆ เสริมประกอบ สุดแล้วแต่นายวงแชร์เป็นผู้มีหน้าที่รวบรวมเงินค่าหุ้นแชร์จากลูกวงแชร์ตามงวดระยะเวลา นำมาจัดให้มีการประมูลหรือจับ

สลากหาผู้มีสิทธิได้รับเงินกองทุนแชร์งวดนั้น ๆ ไปใช้ประโยชน์พร้อมทั้งมีหน้าที่แจ้งข่าวสาร ข้อมูลอื่น ๆ แก่ลูกวงแชร์ทุกคนตามสมควร

แชร์เช็ค แชร์เช็คยังคงมีพื้นฐานประเพณีและลักษณะการเล่นทั่วไป เหมือนกับแชร์ประเภทดอกหัก หรือประเภทแชร์ดอกตามยังแตกต่างที่หลักฐานว่าเมื่อมีการ ประมูลแชร์ไปแล้ว จะมีเช็คเป็นหลักฐานแห่งหนึ่งลักษณะการเล่นโดยทั่วไปมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ประการที่หนึ่ง มีการกำหนดจำนวนผู้เล่น (จำนวนมือ) ประการที่สอง มีการกำหนด จำนวนเงินลงหุ้นแชร์แต่ละงวดไว้จำนวนที่แน่นอน ประการที่สาม กำหนดวันเวลาสถานที่ ประมูลหรือจับสลากแชร์ในแต่ละงวดไว้ ประการที่สี่ มีข้อตกลงกำหนดจำนวนดอกขั้นต่ำ (หรือ อาจจะไม่มีการได้สูงสุดแล้วแต่ความตกลงของวงแชร์) และประการที่ห้า คือการกำหนดให้ผู้ประมูล แชร์ได้และได้รับเงินกองทุนกลางแชร์ไปแล้วออกส่งจ่ายเช็คชำระหนี้ค่าแชร์งวดต่อ ๆ ไปจนถึง งวดสุดท้ายมอบแก่นายวงแชร์ไว้ เพื่อทั้งหลักประกันและการชำระหนี้ค่าหุ้นแชร์งวดต่อ ๆ ไป ล่วงหน้ากับทั้งเป็นหลักฐานว่าได้ประมูลแชร์และรับเงินกองทุนกลางไปแล้ว

การส่งจ่ายเช็คล่วงหน้ามีวิธีการที่ให้ล่วงหน้าในเช็คพร้อม รายละเอียดชื่อผู้รับเงิน จำนวนเงิน ลายมือชื่อผู้ส่งจ่าย หรืออาจจะถือจ่ายเป็นเช็คเงินสดลอย ๆ โดยไม่ระบุวันที่และผู้รับเงินก็ได้ ทั้งสองรูปแบบเช็คจะถูกเก็บรวบรวมไว้ที่นายวงแชร์ ดังนั้น จึงกล่าวถึงขั้นตอนเกี่ยวกับแชร์เช็คได้ดังนี้

1. เมื่อผู้ร่วมเล่นแชร์ผู้หนึ่งผู้ใดประมูลวงแชร์งวดใดได้แล้วก็ต้องส่ง จ่ายเช็ค ตามจำนวนค่าหุ้นตามงวดแชร์ที่คงเหลือมอบแก่นายวงแชร์ไว้
2. จำนวนเงินนั้นจะรวมดอกเบี้ย (ดอกแชร์) ด้วยหรือไม่ขึ้นอยู่กับ ประเภทแชร์ว่า เป็นประเภทแชร์ดอกหักหรือดอกตาม
3. เช็คที่ส่งจ่ายมีการระบุวันที่ล่วงหน้าหรือไม่ก็ได้ หากระบุวันที่ ล่วงหน้า วันที่เหล่านั้นก็จะตรงตามกับงวดการประมูลแชร์งวดต่อไปทุกงวด
4. เช็คอาจจะเป็นเช็คเงินสดเช็คผู้ถือหรือเช็คขีดคร่อมระบุชื่อก็ได้ แล้วแต่จะตกลงกันในกรณีเป็นเช็คระบุชื่อ ชื่อที่จะระบุไว้ในเช็คแต่ละฉบับก็จะได้แก่ชื่อของ สมาชิกแชร์รายอื่น ๆ ที่ยังประมูลแชร์ไม่ได้ เมื่อบุคคลเหล่านั้นประมูลแชร์ได้ นายวงแชร์ก็จะ มอบเช็คที่มีชื่อให้แก่ผู้ร่วมเล่นที่ประมูลแชร์ในงวดถัด ๆ ไปนั้น นำไปเรียกเก็บเงินจากธนาคาร ตามเช็ค
5. แม้จะเป็นเช็คระบุชื่อสิทธิในเช็คนั้นก็ยังไม่เกิดมีขึ้นจนกว่าผู้ร่วมเล่น แชร์รายถัด ๆ ไป ประมูลแชร์งวดถัด ๆ ไปได้ชนะได้สิทธิรับเงินกองทุนแชร์รวมไปใช้

ข้อดีของแชร์ประเภทนี้ก็คือ เช็คเป็นหลักประกันการชำระหนี้กับความ สะดวกของนายวงแชร์ ที่ไม่ต้องติดตามเรียกให้ลูกวงแชร์ที่ประมูลแชร์ได้แล้วนำเงินมาชำระหนี้

กับกรณีที่เกิดมีปัญหาคาระเป็นอันเลิกล้ม เช็คแชร์ซึ่งมีการส่งจ่ายไว้ล่วงหน้า ตามปกติจะไม่เกิดสิทธิเรียกร้องเพราะยังไม่ถึงงวดการประมูลถัด ๆ ไป ก็จะเป็นผลให้เกิดสิทธิเรียกร้องขึ้นมาทันทีที่ประกาศว่าวงแชร์เลิกล้มแล้ว โดยสิทธิเรียกร้องตามเช็คแต่ละฉบับจะตกได้สิทธิแก่สมาชิกแชร์ที่ประมูลแชร์ไม่ได้หรือยังไม่ได้ประมูล เพื่อรับเงินกองทุนแชร์ แต่การจะตกได้แก่ผู้ใดจำนวนเท่าใดย่อมขึ้นอยู่กับสัดส่วนหรือจำนวนเงินที่ส่งใช้ค่าหุ้นแชร์ไปแล้ว²⁴

2.2.4.3 ประเภทแชร์นอกระบบ

แชร์นอกระบบมิใช่การเล่นแชร์เป็ยหวายตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการเงินแชร์ พ.ศ. 2534 ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เพราะวัตถุประสงค์ของผู้จัดการ หรือผู้จัดให้มีการเล่นก็เพื่อการหลอกลวงเอาเงินจากผู้โลก ผู้โง่เขลาเบาปัญญา หรือเพื่อการระดมเงินกองทุนเพื่อนำไปประกอบกิจการที่ผิดกฎหมาย แชร์นอกระบบมีอยู่ 2 ประเภทคือ แชร์ปิรามิด และแชร์ลูกโซ่

แชร์ปิรามิด นอกจากลักษณะของแชร์ซึ่งเป็นรูปแบบของสัญญาแชร์ที่เกิดโดยทั่วไปตามปกติธรรมดาแล้ว มีแชร์อีกประเภทหนึ่งที่ลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ความประสงค์ของผู้จัดเล่นนั้นเพื่อรวบรวมเงินนำไปหาประโยชน์ โดยปกติแล้วแชร์ประเภทนี้การหาประโยชน์จะเป็นในทางอันมิชอบด้วยกฎหมาย แชร์ลักษณะนี้เรียกว่า แชร์ปิรามิด

วิธีการเล่นแชร์ปิรามิดนั้น เจ้ามือ (นายวงแชร์) จะเสนอประโยชน์ให้แก่ผู้ร่วมเล่น ในอัตราดอกเบี้ย (ผลประโยชน์ตอบแทน) เป็นจำนวนแน่นอน เช่น จำนวนต้นเงินที่ผู้ร่วมเล่นนำไปลงทุน 100,000 บาท นายวงแชร์จะจ่ายผลประโยชน์ให้ 10,000 บาท เท่ากับร้อยละ 10 เป็นต้น ซึ่งโดยปกติจะไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อเดือน ทั้งจ่ายดอกเบี้ยให้ทันทีที่นำเงินเข้าไปร่วมเล่น เพื่อจะจูงใจผู้ร่วมเล่นให้เห็นว่าได้รับประโยชน์รวดเร็วทันใจ

การเปิดรับสมาชิกผู้ร่วมเล่นนั้น ไม่จำกัดจำนวนและจะมีการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนกันทุก ๆ เดือน ติดต่อกันไปในระหว่างที่ร่วมเล่นถ้าคิดโดยอัตราส่วนแล้วผู้ร่วมเล่นจะได้เงินทุนคืนภายใน 9 เดือน กล่าวคือ เดือนแรกผู้ร่วมเล่นจ่ายเงินเพียง 90,000 บาท เดือนที่ 2 ได้คืนมา 10,000 บาท รวมกับที่ได้คืนในตอนแรก 10,000 บาท เป็น 20,000 บาท เดือนที่ 3 ได้คืนอีก 10,000 บาท รวมเป็น 30,000 บาท เดือนที่ 4 ได้คืนอีก 10,000 บาท รวมเป็น 40,000 บาท เดือนที่ 5 ได้คืนอีก 10,000 บาทรวมเป็น 50,000 บาท เดือนที่ 6 ได้คืนอีก 10,000 บาท รวมเป็น 60,000 บาท เดือนที่ 7 ได้คืนอีก 10,000 บาท รวมเป็น 70,000 บาท

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 93-97.

เดือนที่ 8 ได้คืนอีก 10,000 บาท รวมเป็น 80,000 บาท เดือนที่ 9 ได้คืนอีก 10,000 บาท รวมเป็น 90,000 บาท เท่ากับที่จ่ายลงทุนไปจริงๆ

ดอกเบี้ยที่สูงเป็นเครื่องล่อใจและอัตราเสี่ยงภัยมีเพียง 9 เดือนแรกของการร่วมเล่นตั้งแต่เดือนที่ 10 เป็นต้นไปคือกำไร คือเหตุจูงใจ โดยการเล่นกำหนดกติกาไว้ว่า นายวงแชร์ยอมให้ผู้ร่วมเล่นถอนเงินลงทุนคืนเมื่อใดก็ได้ แต่ต้องแจ้งล่วงหน้าเป็นระยะเวลา 3 วัน หรือ 7 วัน แล้วแต่กำหนด ซึ่งโดยส่วนมากผู้ร่วมเล่นจะติดใจเนื่องแต่ความโลภมักจะเอาเงินดอกเบี้ยถมทับเข้าเป็นเงินต้นจนเวียนต่อไปเรื่อยๆ ไม่ถอนทุนคืนทำให้เงินหมุนเวียนอยู่ตลอดไป

ผลจากการที่ผู้เป็นนายวงแชร์ต้องจ่ายดอกเบี้ยอัตราที่สูง ซึ่งอาจจะมีอัตราดอกเบี้ยตั้งแต่ร้อยละ 5 เป็นต้นไป ถึงร้อยละ 10 ร้อยละ 15 ต่อเดือน เป็นเหตุให้นายวงแชร์ต้องหาลูกค้าเข้ามาร่วมเล่นมากจำนวนเป็นทวีคูณ เพื่อรับรองดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายประจำทุกวันทำให้แชร์ปริมาตรขยายวงกว้างออกไปเรื่อยๆ จนถึงจุดๆ หนึ่งจะอึดตัว เนื่องจากจำนวนผู้เล่นจำกัด ส่วนวิธีการแก้จุดอึดตัวดังกล่าวนี้ นายวงแชร์จะใช้วิธีการทยอยสร้างฐานเล็กๆ หลายๆ ฐานด้วยการแยกขอยุ่ให้เล็กลง สมมติว่าในชั้นแรกตกลงให้ผู้ร่วมเล่นลงหุ้นอย่างต่ำ 100,000 บาท อาจลดลงเหลือ 75,000 บาท 50,000 บาท จนถึง 10,000 บาท หรือ 1,000 บาท ผลจากการกระจายหุ้นให้เล็กลงจะทำให้ระดมเงินทุนจากผู้มีเงินได้น้อยยิ่งขึ้น และอีกประการที่นายวงแชร์ใช้เป็นวิธีการระดมทุนเข้าหมุนเวียน คือ นำเงินที่ได้จากการลงหุ้นไปทำการค้าขาย หรือให้กู้ยืมต่อไป ซึ่งถ้าเป็นการค้าขายปกติแล้ว ไม่มีธุรกิจที่ถูกกฎหมายประเภทใดสามารถทำประโยชน์มหาศาลให้คุ้มกับดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายทุกๆ เดือนเป็นประจำได้ ธุรกิจการค้าของผู้เป็นนายวงแชร์จำเป็นต้องเป็นธุรกิจผิดกฎหมายจึงจะคุ้มกับดอกเบี้ย

ถ้านำวิธีการเล่นแชร์ปริมาตรเปรียบเทียบกับสัญญาแชร์แล้วจะเกิดข้อต่างกัน คือ ถ้าวางแชร์ที่เกิดตามสัญญาแชร์ปกติล้ม หรือหยุดชะงักกันจะมีผลกระทบต่อบุคคลผู้ร่วมเล่นเพียงบางกลุ่มเท่านั้น แต่ถ้าเป็นกรณีปริมาตรแล้วจะกระทบต่อประชาชนหมู่มาทั้งวงเงินแชร์ปกติมีจำนวนน้อย ผลจากการที่แชร์ล้มไม่กระทบกระเทือนต่อภาวะการณ์เศรษฐกิจของประเทศมากนัก

จุดประสงค์ของการเล่นแชร์ตามปกตินั้นเพื่อรวบรวมเงินเป็นก้อนเพื่อการประกอบธุรกิจที่ถูกกฎหมาย แต่แชร์ปริมาตรจะเน้นหนักในทางการค้าที่ผิดกฎหมาย หรือไม่ทำธุรกิจการค้าก็จะตั้งขึ้นเพื่อหลอกลวงฉ้อโกงประชาชน และวงแชร์ที่เกิดขึ้นตามสัญญาแชร์นั้น ผู้ร่วมเล่นมักจะรู้จักคุ้นเคยดี ฉะนั้น โอกาสที่วงแชร์ล้มจะมีน้อย เว้นแต่เกิดการผิดพลาดในการประกอบธุรกิจการค้า

แชร์ลูกโซ่

แชร์ลูกโซ่นั้นเป็นวิธีการหลอกลวงเอาทรัพย์สินจากผู้โง่เขลาเบาปัญญา กำเนิดแชร์ลูกโซ่เกิดขึ้นในช่วงที่สภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำประมาณ ปี พ.ศ. 2528 ในขณะที่นั้นธุรกิจการเงินนอกระบบโดยเฉพาะการเล่นแชร์เปียวยุคเกิดขึ้นมาก เนื่องจากตลาดขาดสภาพคล่องทางการเงิน ประชาชนต่างหาที่พึ่งพาจากทุกอย่าง จึงมีกระบวนการทางธุรกิจที่ผิดกฎหมายการเงินเกิดขึ้นมากมาย²⁵ เช่น แชร์ชม้อย แชร์เสมาฟ้าคราม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อรูปแบบของการระดมเงินนอกระบบที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

2.2.5 วิธีการเล่นแชร์

การเล่นแชร์มีลักษณะและวิธีการสำคัญคล้ายคลึงกัน แตกต่างในรายละเอียด บางประการซึ่งสุดแต่ประเพณีเฉพาะของวงแชร์นั้น วิธีการเล่นแชร์โดยทั่วไปนั้นจะมีลักษณะ และขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นายวงแชร์เป็นผู้มีหน้าที่เรียกเก็บเงินจากลูกแชร์ทุกคนตามจำนวนตามงวด ที่ตกลงกันโดยนายวงแชร์ได้สิทธิพิเศษเอาเงินรวมกันที่เก็บได้ไปใช้ก่อนโดยไม่ต้องประมูล ประมูลไม่ต้องเสียดอกเบี้ย
2. ลูกวงแชร์มีหน้าที่ชำระเงินงวดแชร์แก่นายวงแชร์ตามจำนวนและงวดที่กำหนด โดยมีสิทธิประมูลให้ผลประโยชน์ตอบแทนจากการใช้เงินแชร์ได้ตั้งแต่งวดแชร์ที่สอง เป็นต้นไป (งวดแรกนายวงแชร์ใช้ประโยชน์)
3. นายวงแชร์มีหน้าที่รวบรวมเงินจากลูกวงแชร์ให้ครบถ้วนเพื่อนำมอบแก่ลูกวงแชร์ผู้ประมูลได้ อีกทั้งมีหน้าที่ควบคุมการประมูลให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมและหากลูกวงแชร์ใดไม่ชำระเงินค่าแชร์ นายวงแชร์จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบเงินนั้นโดยออกสำรองใช้แทน
4. ลูกวงแชร์ผู้ใดประมูลให้ผลประโยชน์ตอบแทนได้แล้วมีสิทธิรับเงินรวมแชร์ไปใช้ประโยชน์ได้โดยจ่ายดอกเบี้ยผลประโยชน์ตอบแทนให้ทันที โดยนายวงแชร์เป็นผู้คิดคำนวณหักไว้ หรือรับเงินรวมแชร์ไปครบถ้วนเต็มจำนวนแล้วส่งเงินงวดแชร์พร้อมดอกเบี้ยในงวดแชร์ต่อไปสุดแล้วแต่ข้อตกลงของวงแชร์นั้นๆ

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 103-107.

5. นายวงแชร์เพื่อเป็นหลักประกันนายวงแชร์จะให้ลูกวงแชร์ผู้ประมูลให้ผลประโยชน์ตอบแทนสูงสุดและได้ใช้เงินรวมแชร์จัดทำสัญญาหรือส่งจ่ายเช็คหรือไม่ลงวันที่ล่วงหน้าก็ได้มอบแก่หัวหน้าวงแชร์ไว้ตามจำนวนลูกวงแชร์ที่เหลืออยู่ และยังมีได้ประมูล

6. การประมูลแชร์ทำได้โดยวิธีการเขียนจำนวนผลประโยชน์ที่เสนอมอบแก่นายวงแชร์ไว้ภายหลังในเวลาที่นายวงแชร์กำหนดแล้วนายวงแชร์จะนำมาเปรียบเทียบว่าลูกวงแชร์คนใดให้ผลประโยชน์สูงสุด หรือทำด้วยวิธีการกำหนดผลประโยชน์ไว้เป็นเกณฑ์ตายตัวแล้วให้ลูกแชร์ทุกคนจับฉลากว่าผู้ใดมีสิทธิได้ใช้เงินรวมแชร์

7. นายวงแชร์มีสิทธิเรียกให้ลูกวงแชร์ ผู้ไม่ชำระเงินค่าแชร์ชำระเงินได้ และเช่นเดียวกันลูกวงแชร์มีสิทธิเรียกให้นายวงแชร์ชำระเงินที่ลูกวงแชร์ผู้นั้นประมูลได้ในเวลาตามงวดที่กำหนด

8. นายวงแชร์อาจจัดให้มีผู้ค้ำประกันลูกวงแชร์ผู้ประมูลให้ผลประโยชน์สูงสุดและได้ใช้เงินรวมแชร์อีกด้วย

9. นายวงแชร์อาจออกข้อกำหนดให้ลูกวงแชร์ผู้ประมูลให้ผลประโยชน์สูงสุดจัดเลี้ยงอาหารเพื่อเป็นการสังสรรค์ในหมู่ผู้ร่วมเล่นแชร์ทุกคน ดังที่เรียกกันว่า "เลี้ยงโต๊ะแชร์"²⁶

2.2.6 กฎหมายที่เกี่ยวกับการเล่นแชร์

ในส่วนนี้จะศึกษาถึงหลักการสำคัญโดยสังเขปของกฎหมายที่เกี่ยวกับการเล่นแชร์ในปัจจุบัน โดยมีกฎหมายที่ออกมาควบคุมการเล่นแชร์โดยตรง คือ พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 และมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2.2.6.1 พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือ วันที่ 25 กรกฎาคม 2534 โดยมีเหตุผลและความจำเป็นในการตรากฎหมายคือ เนื่องจากในปัจจุบันได้มีผู้ประกอบธุรกิจเป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์อย่างกว้างขวาง การประกอบธุรกิจดังกล่าวนอกจากจะเป็นอันตรายต่อประชาชนแล้วยังกระทบต่อการระดมเงินออมของสถาบันการเงินที่ทางราชการสนับสนุนและรับผิดชอบ และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมอีกด้วย นอกจากนี้

²⁶ เรื่องเดียวกัน , หน้า 109-111.

ยังปรากฏว่าผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวหลายรายได้พยายามดำเนินการให้ใกล้เคียงกับการประกอบธุรกิจเงินทุนซึ่งมีกฎหมายควบคุมอยู่แล้ว ในการนี้สมควรห้ามประกอบธุรกิจประเภทนี้ ส่วนการเล่นแชร์ของประชาชนทั่วไปที่มีได้ดำเนินการเป็นธุรกิจนั้นยังให้กระทำต่อไปได้

สำหรับรายละเอียดและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ผู้เขียนจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 3

2.2.6.2 พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เหตุผลในการใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ใน พ.ศ. 2527 คือ เนื่องจากขณะนี้ปรากฏว่ามีการกู้ยืมเงินหรือรับฝากเงินจากประชาชนทั่วไป โดยมีการจ่ายดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์อย่างอื่นตอบแทนให้สูงเกินกว่าประโยชน์ที่ผู้กู้ยืมเงินหรือผู้รับฝากเงินจะหามาได้จากการประกอบธุรกิจตามปกติ โดยผู้กระทำได้ลวงประชาชนที่หวังว่าจะได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงให้นำเงินมาเก็บไว้กับตนด้วยการใช้วิธีการจ่ายดอกเบี้ยในอัตราสูงเป็นเครื่องล่อใจ แล้วนำเงินที่ได้มาจากการกู้ยืมหรือรับฝากเงินรายอื่นๆมาจ่ายเป็นดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินหรือผู้ฝากเงินรายก่อนๆ ในลักษณะต่อเนื่องกัน ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการฉ้อโกงประชาชน เพราะเป็นที่แน่นอนอยู่แล้วว่า ในที่สุดจะต้องมีประชาชนจำนวนมากไม่สามารถได้รับต้นเงินกลับคืนได้ และผู้กู้ยืมเงินหรือผู้รับฝากเงินกับผู้ร่วมกระทำการดังกล่าวจะได้รับประโยชน์จากเงินที่ตนได้รับมา เพราะผู้ให้กู้ยืมเงินหรือผู้ฝากเงินไม่สามารถบังคับหรือติดตามให้มีการชำระหนี้ได้ อนึ่ง กิจการดังกล่าวนี้มีแนวโน้มจะขยายตัวแพร่หลายออกไปอย่างรวดเร็ว หากปล่อยให้มีการดำเนินการต่อไปย่อมจะก่อให้เกิดผลร้ายแก่ประชาชนทั่วไปและจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อเศรษฐกิจของประเทศ สมควรที่จะมีกฎหมายเพื่อปราบปรามการกระทำดังกล่าว กับสมควรวางมาตรการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนที่อาจได้รับความเสียหายจากการถูกหลอกลวง และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันจะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประชาชน

พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา ดังจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติตาม มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 7 และมาตรา 8 ได้บัญญัติถึงวิธีการและลักษณะของการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนกับวางมาตรการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการถูกหลอกลวง โดยได้กำหนดมาตรการต่างๆไว้เพื่อคุ้มครองประชาชนเป็นส่วนรวมและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้นมีอำนาจใช้มาตรการดังกล่าวและให้รัฐเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีได้

และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ในปี พ.ศ. 2534 โดยมีเหตุผลและความจำเป็นในการตรากฎหมาย คือ เนื่องจากปรากฏว่ามีบุคคลประกอบกิจการโดยวิธีชักจูงให้ผู้อื่นส่งเงิน หรือผลประโยชน์อย่างอื่นให้แก่ตน และให้ผู้นั้นชักจูงผู้อื่นตามวิธีการที่กำหนด และแสดงให้ผู้ถูกชักจูงเข้าใจว่า ถ้าได้ปฏิบัติตามจะมีบุคคลอื่นอีกหลายคนเข้าร่วมต่อๆ ไปจนครบวงจรรแล้ว ผู้ถูกชักจูงจะได้รับกำไรมากกว่าเงินหรือประโยชน์ที่ผู้นั้นได้ส่งไว้ ดังเช่นที่บางคนเรียกว่า แชรส์ลูกโซ่ ในที่สุดการดำเนินการเช่นนั้นจะมีได้เป็นไปตามคำชักจูง แต่กลับจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้หลงเชื่อ เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำนั้น สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ให้ครอบคลุมถึงการกระทำดังกล่าว

เหตุที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับดังกล่าว เนื่องมาจากหลังจากที่พระราชกำหนดฉบับนี้ออกใช้บังคับในปี พ.ศ. 2527 ผู้ประกอบธุรกิจแชร์ลูกโซ่ในช่วงนั้น ได้ถูกทางการปราบปรามอย่างหนัก จนกระทั่งช่วงประมาณปี พ.ศ. 2530 ได้มีการระงับความผิดในรูปแบบใหม่เกิดขึ้น คือ การระดมเงินของบริษัท เสมافیคาราม จำกัด ระดมเงินจากประชาชนโดยอ้างว่าจะใช้เงินดังกล่าวเป็นทุนในการจัดสรรบ้านและที่ดินขาย และให้ผลประโยชน์ตอบแทนในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 31.46 ต่อเดือนหรือร้อยละ 377.56 ต่อปี การระดมเงินของบริษัท เสมافیคาราม จำกัด ได้กระทำการด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ออกหลักฐานการกู้ยืมเงินในรูปแบบหนังสือสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างในรูปแบบหนังสือสัญญาโอนหุ้นในบริษัท จำกัดและในรูปแบบใบหุ้นของบริษัท โดยได้มีการนำเงินที่กู้ยืมดังกล่าวบางส่วนจ่ายหมุนเวียนเป็นผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ประชาชนผู้ให้กู้ยืมในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ในขณะนั้น บริษัท เสมافیคาราม จำกัด ได้ดำเนินการอยู่ 2 ปี จึงได้ถูกจับกุมดำเนินคดี โดยได้ถูกยื่นฟ้องต่อศาลจังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2530 และศาลได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2532 ให้จำคุกกรรมการบริษัทเป็นเวลา 2 ปี (คำพิพากษาที่ 1210/2532) และได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 6442/2534 พิพากษาจำเลยล้มละลายและมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงมีการแก้ไขนิยามตามมาตรา 3 ของคำว่า "กู้ยืมเงิน" และ "ผลประโยชน์" ให้มีความหมายครอบคลุมมากกว่าเดิม เพื่อปราบปรามรูปแบบของการฉ้อโกงประชาชนในลักษณะแชร์ลูกโซ่รูปแบบใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น

แต่อย่างไรก็ดีรูปแบบของการฉ้อโกงประชาชนได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมโดยการแอบแฝงในธุรกิจประเภทใหม่ ๆ ที่เป็นปัญหาต่อมาคือการแอบแฝงธุรกิจการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา หรือ FOREX จนต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนอีกครั้งในปี พ.ศ. 2545 โดยมีเหตุผลในการ

ประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ เนื่องจากในปัจจุบันได้มีการหลอกลวงประชาชนให้นำเงินเข้ามาร่วมลงทุนในธุรกิจซื้อขายเงินตราต่างประเทศหรือเก็งกำไร ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนที่ถูกหลอกลวงแล้ว ยังเกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจในวงกว้าง แต่บทบัญญัติของพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ในปัจจุบันไม่อาจใช้บังคับครอบคลุมแก่การกระทำความผิดดังกล่าวได้ จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนและกำหนดให้การโฆษณา หรือประกาศ หรือการกระทำใดๆ ให้ประชาชนนำเงินเข้ามาร่วมลงทุนลักษณะดังกล่าว เป็นความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนด้วย ประกอบกับสมควรเพิ่มเติมบทบัญญัติ ในเรื่องการคำนวณผลประโยชน์ตอบแทน ความรับผิดชอบของพนักงานหรือลูกจ้างของนิติบุคคลผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเมื่อมีการกระทำความผิดซ้ำและการเนรเทศผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นคนต่างด้าว

จากการศึกษาพบว่า พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 นี้ มิได้บังคับใช้กับการเล่นแชร์โดยตรง เนื่องจากการเล่นแชร์ได้มีพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 เป็นกฎหมายที่ควบคุมโดยตรงอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ดี อาจมีการฉ้อโกงประชาชนที่มีการใช้ประโยชน์ตอบแทนเป็นสิ่งจูงใจและมีการใช้คำว่า “แชร์” นำหน้า เพื่อให้เกิดความง่ายในการหลอกลวง ทำให้ประชาชนเกิดความสับสน คิดว่าเป็นการเล่นแชร์เปียหอยที่มีกฎหมายยอมรับบังคับให้กระทำได้ แล้วหลงเชื่อเข้าร่วมลงทุน จนตกเป็นเหยื่อการฉ้อโกงดังกล่าว ซึ่งการกระทำเช่นนี้มีปรากฏให้เห็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อาทิ เช่น แชร์ชม้อย แชร์แม่ยกแก้ว แชร์ชาเตอร์ แชร์เสมาฟ้าคราม แชร์อัญมณี แชร์นาทหญ้า เป็นต้น การกระทำการดังกล่าวไม่เข้าข่ายเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 เพราะไม่เข้าองค์ประกอบของการเล่นแชร์ นั่นคือ “การที่บุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปตกลงกันเป็นสมาชิกวงแชร์ โดยแต่ละคนมีภาระที่จะส่งเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดรวมเข้าเป็นทุนกองกลางเป็นงวดๆ เพื่อให้สมาชิกวงแชร์หมุนเวียนกันรับทุนกองกลางแต่ละงวดนั้นไปโดยการประมูลหรือโดยวิธีอื่นใดและให้หมายความรวมถึงการรวมทุนในลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย” เพราะแท้จริงแล้วแชร์ลูกโซ่มิได้เป็นการเล่นแชร์เปียหอย แต่เป็นการระดมเงินนอกระบบโดยวิธีการจัดคิวเงิน ซึ่งเข้าข่ายเป็นความผิดตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

2.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดการตลาดการเงินนอกระบบและธุรกิจเงินแชร์

แม้ว่าตลาดการเงินนอกระบบจะมีความเสี่ยงสูง และอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าตลาดการเงินในระบบก็ตาม แต่ตลาดการเงินนอกระบบกลับมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทย ซึ่งสามารถแยกสาเหตุโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ที่เกี่ยวข้องคือ

2.3.1 กลุ่มผู้ออม

เป็นกลุ่มที่มีเงินเหลือใช้ต้องการเก็บออมเงินและแสวงหาผลประโยชน์จากเงินของตนให้ได้มากที่สุดซึ่งแยกสาเหตุออกเป็น

ก) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากของตลาดการเงินในระบบอยู่ในระดับต่ำกว่าเมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยของตลาดการเงินนอกระบบ ผู้ออมต้องการแสวงหากำไรจากเงินออมของตนให้มากที่สุด ดังนั้น ถ้าหากที่ใดให้ผลตอบแทนสูงเงินก็จะไหลไปที่นั่น ทำให้เกิดการเงินนอกระบบ เช่น การนำเงินไปให้กู้โดยตรงหรือการเล่นแชร์

ข) ผู้ออมต้องการรักษาอำนาจซื้อของเงินออมของตนไว้เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่ผู้ออมได้รับจากสถาบันการเงินต่ำมากเมื่อเทียบกับอัตราเงินเฟ้อ ผู้ออมที่ฝากเงินไว้ในตลาดการเงินในระบบต้องสูญเสียอำนาจซื้อของเงินไปทุกปี เนื่องจากอัตราการเพิ่มขึ้นของระดับราคาสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ดังนั้น ผู้ออมจึงพยายามหาวิธีการรักษาอำนาจซื้อของเงินออมของตนไว้ด้วยการเอาออกให้กู้ในตลาดการเงินนอกระบบหรือเล่นแชร์ ซึ่งให้ผลประโยชน์มากกว่า

ค) การเก็บภาษีเงินได้จากดอกเบี้ยรับของผู้ฝากเงินในสถาบันการเงินในระบบทำให้รายได้จากดอกเบี้ยรับของผู้ออมน้อยลงไปจากอัตราดอกเบี้ยที่ได้รับจากตลาดการเงินในระบบซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าการออมในตลาดการเงินนอกระบบ เงินจึงไหลออกสู่ตลาดการเงินนอกระบบ นอกจากนี้ ผู้ฝากรายใหญ่ของสถาบันการเงินในระบบอาจเกิดความกลัวว่าเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรจะไปตรวจดูประวัติการเสียภาษีของผู้ฝากเงิน และเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เป็นเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริต หรือเป็นรายได้ซึ่งได้มาโดยไม่ได้แจ้งเสียภาษีเงินได้มาก่อนแม้ว่าจะเป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริตก็ตาม

ง) การประสพวิกฤติการณ์ทางการเงินของสถาบันการเงินบางแห่งใน พ.ศ. 2526 - 2527 ทำให้ประชาชนเริ่มขาดความเชื่อถือในความมั่นคงของสถาบันการเงินในระบบ แต่หันไปให้ความเชื่อมั่นต่อตลาดการเงินนอกระบบ จึงทำให้ตลาดการเงินนอกระบบพัฒนา

ตนเองขึ้นมาเป็นคู่แข่งสำคัญของตลาดการเงินในระบบในปัจจุบัน และเนื่องจากตลาดการเงินนอกระบบให้ผลตอบแทนสูงและผู้ออมรายย่อยหันมาหมกมุ่นกับการเล่นแชร์กันมากขึ้น ผู้ออมบางคนมีความรู้สึกว่าการเสี่ยงจากการเล่นแชร์กับการฝากเงินไว้กับบริษัทเงินทุนนั้นไม่ได้แตกต่างกันมากนัก แต่การเล่นแชร์ให้ผลตอบแทนมากกว่าการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ จึงทำให้เงินออมไหลเข้าสู่ตลาดการเงินในระบบน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

2.3.2 กลุ่มผู้ต้องการเงินทุนหมุนเวียนและเงินทุนก่อตั้งกิจการ

ก) ภาวะเงินตึงตัวทำให้การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในระบบทำได้ด้วยความยากลำบากยิ่งขึ้น ธุรกิจส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ได้เต็มจำนวนที่ต้องการ ธุรกิจขนาดเล็กอาจจะถูกตัดวงเงินหรือถูกปฏิเสธการให้สินเชื่อ ในขณะที่ความต้องการเงินทุนทั้งเงินทุนริเริ่มกิจการและเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มสูงขึ้น เพราะอำนาจการซื้อของเงินลดน้อยลงเนื่องจากสินค้ามีราคาแพงขึ้นอย่างรวดเร็ว ธุรกิจส่วนใหญ่จึงต้องหันไปกู้เงินจากแหล่งเงินในตลาดการเงินนอกระบบมากขึ้นหรือช่วยเหลือตนเองด้วยการรวบรวมเงินตั้งวงแชร์ขึ้นเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ซึ่งถ้าหวังแต่มาตรการความช่วยเหลือจากสถาบันการเงินในระบบแล้ว ธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินการอยู่คงต้องชะงักและไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้

ข) แนวโน้มการสร้างอำนาจผูกขาดในระบบเศรษฐกิจผ่านสถาบันการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารพาณิชย์ ทำให้ธุรกิจที่มีได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต้องดิ้นรนหาแหล่งเงินทุนอื่นเพื่อความอยู่รอดในการประกอบธุรกิจเกือบทุกประเภท เงินทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญผู้มีแหล่งเงินทุนที่มั่นคงกว่าย่อมได้เปรียบในการแข่งขัน แต่การผูกขาดในกลุ่มธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนที่มีอยู่มาก การดำเนินธุรกิจที่จะแข่งขันกับบริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์และของบริษัทเงินทุนต่าง ๆ ที่มีอำนาจผูกขาดทางเศรษฐกิจอาจประสบปัญหาการได้สินเชื่อจากสถาบันเหล่านี้ ดังนั้น การพึ่งตลาดการเงินนอกระบบของธุรกิจเหล่านี้จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้

ค) การอนุมัติการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและเคร่งครัด ต้องใช้เวลานานกว่าจะได้รับอนุมัติ บางครั้งก็ไม่ทันเหตุการณ์ และบางกรณีจะต้องมีหลักทรัพย์เป็นประกันด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมเป็นการยากยิ่งที่ผู้ประกอบการรายใหม่จะได้รับการเหลียวแลทางด้านการลงทุนก่อตั้งกิจการจากสถาบันการเงินเหล่านี้ ทำให้เกิดการติดขัดไม่สามารถใช้บริการของสถาบันการเงินในระบบได้ ฉะนั้น ตลาดการเงินนอกระบบจึงได้รับความนิยมและถือเป็นทางออกของการระดมทุนเพราะไม่สามารถใช้บริการจากสถาบันการเงินในระบบได้

ง) ความต้องการใช้เงินทุนอย่างกะทันหัน มีนักธุรกิจและนักลงทุนจำนวนมากที่อยู่ในฐานะจะได้สินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์แต่ต้องไประดมทุนจากตลาดการเงินนอกระบบ เพราะปัจจัยที่บังคับคือเรื่องเวลา ในบางครั้งนักธุรกิจอาจพบโอกาสที่จะทำเงินหรือลดต้นทุนได้โดยกะทันหันจึงต้องใช้เงินสดเป็นจำนวนมาก หรือหมุนเงินไม่ทันจึงต้องการใช้เงินอย่างฉุกเฉิน ธนาคารพาณิชย์มักจะไม่ตัดสินใจให้สินเชื่อเพิ่มในระยะเวลาอันสั้น แต่นายทุนเงินกู้นอกระบบสามารถให้ได้ หรือถ้าเล่นแชร์ก็สามารถประมูลเอาเงินกองกลางมาใช้ได้ก่อน

จ) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบถูกกำหนดโดยรัฐบาล มีอัตราอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของตลาดการเงินนอกระบบ ย่อมทำให้มีความต้องการกู้ยืมมาก ขณะที่เงินฝากในสถาบันการเงินมีน้อยและสถาบันการเงินระมัดระวังในการปล่อยเงินให้กู้มากเนื่องจากมีความเสี่ยงสูง รายได้จากดอกเบี้ยเงินให้กู้ไม่คุ้มกันกับความเสี่ยง ดังนั้นผู้ที่กู้ยืมได้จึงมักจะเป็นผู้ที่มีฐานะดี มีหลักประกันหรือความคุ้นเคย ส่วนกิจการขนาดเล็กหรือชาวบ้านที่มีปัญหาเดือดร้อนด้านการเงิน หรือผู้ขาดหลักประกัน จึงจำเป็นต้องหันไปกู้ยืมเงินจากตลาดการเงินนอกระบบ หรือการเล่นแชร์ ซึ่งมีความคล่องตัวมากกว่าแทน

ฉ) แม้ว่าจะมีกฎหมายกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่จะเรียกเก็บได้จากผู้กู้ก็ตาม แต่แนวทางปฏิบัติมีสถาบันการเงินหลายแห่งที่เก็บดอกเบี้ยสูงกว่าที่กำหนดตามกฎหมาย โดยเป็นการยินยอมและตกลงกันระหว่างลูกค้ากับสถาบันการเงิน ดอกเบี้ยที่เรียกเก็บนั้นอาจเรียกกันว่า “ เงินปากถุง ” หรือ ค่าบริการ หรือค่าธรรมเนียม แล้วแต่กรณี ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยที่ผู้กู้ต้องเสียจริง ๆ จึงอาจสูงพอ ๆ กับดอกเบี้ยที่ต้องเสียในตลาดการเงินนอกระบบ

2.3.3 สาเหตุอื่น ๆ

ก) ในบางท้องถิ่นไม่มีธนาคารหรือสถาบันการเงินเข้าไปตั้งอยู่ ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาด้านการเงิน ชาวบ้านจึงนิยมตั้งวงแชร์หรือกู้ยืมจากนายทุนในถิ่นนั้นแทน

ข) องค์กรของสถาบันการเงินบางส่วนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเห็นได้จากกลไกและระบบการปล่อยสินเชื่อยังเน้นการทำกำไรให้แก่สถาบันการเงินดังกล่าวอย่างเต็มที่ ธุรกิจใดที่ทำกำไรได้รวดเร็วและมีหลักทรัพย์ค้ำประกันที่มั่นคง ซึ่งบางส่วนเป็นธุรกิจที่ไม่เป็นประโยชน์โดยตรงในการเพิ่มผลผลิตของประเทศและสร้างความสุขแก่ประชาชน เช่น การก่อสร้างอาคารพาณิชย์ คอนโดมิเนียม เป็นต้น ได้รับการสนับสนุนอย่างดี ในขณะที่โครงการที่ยังมีความเสี่ยงและต้องใช้ความพยายามสูง ยังไม่ได้รับการเหลียวแลเท่าที่ควร เช่น ธุรกิจการเกษตรและ

อุตสาหกรรมขนาดย่อม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทย ส่วนใหญ่จึงต้องหันไปพึ่งพาดลาดการเงินนอกระบบ แม้ว่าจะต้องจ่ายดอกเบี้ยสูงกว่าก็ตาม

ค) ปัจจุบันอาจมีกรณีที่ธนาคารหรือสถาบันการเงินปฏิเสธการให้สินเชื่อ เนื่องจากไม่แน่ใจในโครงการหรือมีหลักประกันไม่เพียงพอ ผู้ที่เดือดร้อนทางการเงินแต่ไม่สามารถขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน จึงต้องหันไปพึ่งพาดลาดการเงินนอกระบบแทน

ง) ความพยายามของผู้ประกอบการในตลาดการเงินนอกระบบในการจัดรูปองค์กรการบริหาร และระเบียบการดำเนินการทางกฎหมายเพื่อให้ความสะดวกปลอดภัยแก่ผู้ลงทุนและผู้กู้ ทำให้ความเสี่ยงของผู้ลงทุนในตลาดการเงินนอกระบบลดลงและความสะดวกของผู้กู้สูงขึ้น จึงมีผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของตลาดการเงินนอกระบบเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินในระบบ²⁷

2.4 ผลกระทบที่เกิดจากระดมเงินนอกระบบโดยการเล่นแชร์

การฝ่าฝืนข้อห้ามตามที่พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 ได้กำหนดไว้ ถือเป็นกระดมเงินนอกระบบที่ผิดกฎหมาย หรือมีการฉ้อโกงประชาชนในลักษณะของการแอบแฝงกับการเล่นแชร์ การกระทำความผิดดังกล่าวจึงเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและเกิดความเสียหายอื่นๆ ตามมาดังต่อไปนี้

(1) ความเสียหายและผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศ

การระดมเงินนอกระบบ เป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อการค้า นโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลเป็นอย่างมาก เนื่องจากเมื่อเกิดขึ้นแล้ว มักจะเกิดผลเสียหายเป็นจำนวนมาก เช่น กรณีแชร์ช้อยมีจำนวนวงเงินความเสียหายถึง 5,560 ล้านบาท และกรณีบลิสเซอร์หรือที่รู้จักกันดีในรูปแชร์ทองเที่ยว หรือการจัดสรรวันพักผ่อน ก่อให้เกิดผลเสียหายถึง 826 ล้านบาท ซึ่งส่งผลให้เกิดการดึงเงินออกไปจากระบบการเงินเป็นจำนวนมากนับตั้งแต่ปี 2527 เป็นต้นมา จนถึงปี 2538 ได้มีการจับกุมดำเนินคดีแก่ผู้ระดมเงินนอกระบบเป็นจำนวนเกินกว่า 13,500 ล้านบาท และเงินเหล่านี้ก็ได้นำไปใช้ในการลงทุนที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยมักจะนำไปใช้จ่ายสิ้นเปลืองเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ การระดมเงินนอกระบบมักจะเกิดขึ้นสวนทางกับนโยบายของรัฐบาล เช่น ในขณะที่รัฐบาลดำเนิน

²⁷ อรดี ทรัพย์ทวีชัยกุล , “การส่งเสริมและควบคุมธุรกิจเงินแชร์” , (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2528) , หน้า 15 – 19

นโยบายเร่งระดมเงินออมในระบบเศรษฐกิจการเงินเพื่อการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ แต่การระดมเงินออกไปนอกระบบทำให้เงินออมในระบบลดลง ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทยอยู่ในขณะนี้ เพราะการขาดแคลนเงินออมจะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะมีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยิ่ง

(2) ความเสียหายและผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจการเงินในระบบ

การระดมเงินนอกระบบ เป็นการประกอบกิจการที่มีผลกระทบต่อ การประกอบธุรกิจการเงินในระบบ ได้แก่ การประกอบธุรกิจสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต ธนาคารของรัฐ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร เป็นต้น เพราะมีผลทำให้เงินฝากของสถาบันการเงินไหลออกไปสู่นอกระบบ ในขณะเดียวกันทำให้สินเชื่อของสถาบันการเงินดังกล่าวลดลง ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจการเงินภายในระบบไม่ เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง นอกจากนี้ การระดมเงินในระบบโดยผ่านสถาบันการเงินต่าง ๆ เหล่า นั้น รัฐบาลสามารถควบคุมดูแลให้อยู่ในขอบเขตและปริมาณที่กำหนดได้ ในขณะที่การระดมเงินนอกระบบรัฐบาลไม่สามารถควบคุมดูแลได้

(3) ความเสียหายและผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป

เนื่องจากการประกอบธุรกิจการเงินนอกระบบ เมื่อเกิดขึ้นแล้วมักจะแพร่กระจายไปยังประชาชนทั่วไป ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทำให้เกิดความเสียหายในวงกว้าง และเกิดความเดือดร้อนไปทุกจังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งชาวไร่ ชาวนา เกษตรกร ซึ่งต้องไปกู้ยืมเงินมาลงทุนในธุรกิจดังกล่าว ตัวอย่างเช่น แคร่ชม้อย มีผู้เสียหายเกินกว่า 17,000 คน ในขณะที่แคร่ทองเทียว (บลิสเซอร์) มีผู้เสียหายเกินกว่า 24,000 ราย และความเดือดร้อนนี้จะเกี่ยวเนื่องไปถึงปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความเป็นอยู่ ภาวะทางสังคม สุขภาพจิต ฯลฯ ของผู้เสียหายทั้งหลายอันจะมีผลกระทบไปสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมอีกด้วย

(4) ความเสียหายและผลกระทบต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของ รัฐบาล

ถึงแม้ว่า ความเสี่ยงของการลงทุนในตลาดเงินนอกระบบจะมีสูง แต่อัตราผลตอบแทนที่สูงก็เป็นสิ่งจูงใจให้ลงทุน ประชาชนจึงไม่ค่อยนึกถึงความเสี่ยงมากนักถ้าผลตอบแทนสูงมากเท่าไร และหันไปนิยมลงทุนในตลาดเงินนอกระบบมากขึ้น จากการที่ประชาชนลงทุนในตลาดนอกระบบลดน้อยลง นั้นก็จะหมายถึงปริมาณเงินออมที่จะมีอยู่เพื่อ

นำไปใช้ในการผลิตหรือนำไปใช้ประโยชน์ในการลงทุนเพื่อสร้างการผลิตหรือสะสมทุนจะมี
น้อยลงด้วย ซึ่งนับได้ว่าเป็นผลเสียต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเนื่องจากประเทศ
ไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาต้องการเงินออมเป็นจำนวนมากเพื่อลงทุนในโครงการต่างๆ ที่เป็น
ประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังนั้น จากการที่รัฐบาลได้ส่งเสริมให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย
ก็เนื่องมาจากเงินออมในประเทศมีน้อยกว่าปริมาณเงินที่ต้องการใช้ และในประการสำคัญ
ตลาดเงินนอกระบบนั้น เป็นการลงทุนที่ไม่ต้องเสียภาษีทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้รัฐบาล
ขาดรายได้เป็นจำนวนไม่น้อย เพราะรายได้ของรัฐบาลส่วนใหญ่มาจากภาษีอากร การที่รัฐบาลมี
รายได้ไม่มากทำให้การใช้จ่ายของรัฐบาลมีไม่มากนัก การใช้จ่ายเพื่อการสร้างปัจจัยพื้นฐาน
ทางเศรษฐกิจ การสร้างงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ จึงมีการใช้จ่ายไม่เต็มที่ ดังนั้น ตลาดเงินนอก
ระบบจึงเป็นตัวทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปได้ไม่เต็มที่ เป็นตัวขัดขวางการพัฒนา
เศรษฐกิจโดยทางอ้อม ถึงแม้จะไม่รุนแรงแต่ถ้าตลาดเงินนอกระบบมีขนาดใหญ่ขึ้น ก็จะเป็น
อุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมากได้